

การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

สารนิพนธ์

ของ

นายจรงค์ วารินศิริรักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

บทคัดย่อ
ของ
นายจงรักษ์ วารินศิริรักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2548

จรงค์ วารินศิริรักษ์. (2548). การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลฝึกปฏิบัติวิชาชีพ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ 3) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 คน อาจารย์นิเทศจำนวน 36 คนและนักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 69 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Checklist) และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศติดตามผลและด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร และด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการและด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสนับสนุนทรัพยากรและด้านการนิเทศติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คือ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามลักษณะการบริหารงานของสถานประกอบการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

A STUDY ON THE OPERATION OF VOCATIONAL TRAINING FOR
THE VOCATIONAL EDUCATION CURRICULUM B.E. 2545 (IMPROVE B.E. 2546)
OF PRACHUAPKIRIKHAN TECHNICAL COLLEGE

AN ABSTRACT
BY
MR. JONGRUK VARRINSIRIRUK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Educational Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2005

Jongruk Varrinsiruk. (2005). *A Study on the Operation of Vocational Training for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration) Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor : Assist. Prof. Dr. Phairojana Klinkularb.

The purposes of this research were 1) to study the operation of vocational training for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College in five aspects as follows : preparation, resource support, coordination with entrepreneurs, supervision and follow-up, and evaluation of training 2) to compare the operation of vocational training as perceived by members of vocational training's operation committee and supervisory teachers. and 3) to compare the vocational training's operation as perceived by the students for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College classified by the nature of entrepreneurs' administration

The samples consisted of 23 members of vocational training's operation committee, 36 supervisory teachers, and 69 vocational students who were trained in different workplaces. The instruments were checklist questionnaire and rating scale questionnaire. The statistics for this research were percentage, means, standard deviation and t-test.

The results of this research were as follows.

1. The operation of vocational training for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College as perceived by the committees and supervisory teachers was at the high level. Comparing in each aspect, it was found that the supervision and follow-up and evaluation of training were at the high level, the preparation, the resource support and the coordination with entrepreneurs were at the medium level.

2. The operation of vocational training for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College as perceived by the vocational students, classified by the nature of entrepreneurs' administration was at the high level. Considering in each aspect, the preparation, the coordination with entrepreneurs and the evaluation of training were at the high level. the resource support and supervision and follow – up were at the medium level.

3 The result of comparing the operation of vocational training for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College as perceived by the committees and supervisory teachers was significantly indifferent. Considering in each aspect, the resource support was significantly different at .01 level.

4. The result of comparing the operation of vocational training for the Vocational Education Curriculum B.E. 2545 (Improve B.E. 2546) of Prachuapkirikhan Technical College as perceived by the vocational students, classified by the nature of entrepreneurs' administration was not significantly different. Comparing in each aspect, they were not different as well.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)
วันที่ ๑๗ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อีกทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และอาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ ที่ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัย เป็น การตรวจสอบสารนิพนธ์ ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ ทุกขั้นตอน ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้ การทำงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพและคุณค่ามากขึ้น ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ นายทวีพันธ์ คล้ายเพชร นายสุพล คนตรีสวัสดิ์ นายพิศณุ ทองเลิศและนายสินชัย เก่งนำชัยตระกูล ที่ได้กรุณาเสียสละเวลา อันมีค่า รับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ทำให้การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้มีคุณภาพ และความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศและ นักเรียน วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ที่ตอบแบบสอบถาม อีกทั้งภรรยาและเพื่อนๆ ทุกคน ที่ให้ กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

จรงค์ วารินศิริรักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมุติฐานการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สภาพการจัดการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์.....	11
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545.....	14
การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ.....	18
การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของสถานศึกษา.....	24
การเตรียมการ.....	25
การสนับสนุนทรัพยากร.....	30
การประสานงานกับสถานประกอบการ.....	32
การนิเทศติดตามผล.....	42
การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	64
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	70
ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ.....	72
ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ.....	94
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	96
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	96
สมมุติฐานการวิจัย.....	96
วิธีดำเนินการวิจัย.....	97
สรุปผลการวิจัย.....	99
อภิปรายผล.....	100
ข้อเสนอแนะ.....	102
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	111
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	135

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละ สถานภาพ ของคณะกรรมการดำเนินงาน ฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ.....	70
2	จำนวนและร้อยละ รูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ.....	71
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น การดำเนินงานฝึก ปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	72
4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเตรียมการ จำแนกเป็นรายข้อ.....	73
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร จำแนกเป็นรายข้อ.....	75
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ จำแนกเป็นรายข้อ.....	77
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการนิเทศติดตามผล จำแนกเป็นรายข้อ.....	79
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ.....	81

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็น การดำเนินงาน ฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	83
10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเตรียมการ จำแนกเป็นรายข้อ.....	84
11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร จำแนกเป็นรายข้อ.....	86
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ จำแนกเป็นรายข้อ.....	88
13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการนิเทศติดตามผล จำแนกเป็นรายข้อ.....	90
14	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำแนกเป็นรายข้อ.....	92
15	เปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของคณะกรรมการ ดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม.....	94

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

16	เปรียบเทียบความคิดเห็น การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามลักษณะการบริหารงานของ สถานประกอบการ โดยภาพรวม.....	95
----	---	----

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 แผนผังการเรียนการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษา.....	20

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้โลกไร้พรมแดน เกิดกระแสผลักดันในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะปานกลาง ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาว มีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ชี้ชัด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยปฏิรูประบบ สุขภาพ ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนพฤติกรรม ที่เน้นการป้องกัน ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ยกย่องทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิต และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545 : ข)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความต้องการกำลังงานภาคการผลิต ด้านอุตสาหกรรมและบริการมีอัตราสูงกว่าสาขาอื่น ๆ ซึ่งความต้องการกำลังคนเหล่านี้จะอยู่ที่แรงงานระดับกลางหรือระดับอาชีวศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะเป็นกำลังคนที่มีความพร้อมที่จะรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 : 1) เนื่องจากกำลังคนระดับกลางหรือระดับอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนกำลังคนระดับนี้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความต้องการแรงงานของประเทศ ซึ่งการผลิตแรงงานเพื่อตอบสนองเช่นนี้จะต้องมิใช่เพียงการเรียนรู้ ทฤษฎีและพอจะทำงานได้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นแรงงานที่สามารถทำงานได้ และสามารถนำความรู้ทางวิชาการไปพัฒนาได้ กล่าวคือ จะต้องผลิตให้ทำได้อย่างดีและมีคุณธรรมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 บนหลักของ เหตุผล มีโลกทัศน์กว้าง สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ พร้อมทั้งมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับกระบวนการผลิตที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีศักดิ์ศรี (ณรงค์ นิตยาพร, 2541 : 27 - 28)

การจัดการอาชีวศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนในสายวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี จึงต้องเปิดโอกาสด้านการศึกษาเพื่ออาชีพ ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ทักษะวิชาชีพพื้นฐานเฉพาะทางที่ได้คุณภาพมาตรฐาน มี

คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถนำไปใช้ในการทำงาน และดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544 : 305)

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์สภาพของสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ยังขาดศักยภาพในการดำเนินการ มีความล่าช้าในการให้บริการ ส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาตามความพร้อมของผู้จัดดำเนินการ ยังไม่สามารถจัดการศึกษาและอบรมความรู้และทักษะหลายด้านให้แก่ผู้เรียน เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานได้หลายอย่าง หรือปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของตลาดแรงงานและเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยขึ้นอยู่ตลอด ในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าแม้รัฐจะได้พยายามปรับปรุงการอาชีวศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น การปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นต้น แต่การจัดการอาชีวศึกษาก็ยังประสบปัญหายู่มาก เช่น คุณภาพของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาไม่ตรงกับความต้องการ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนยังคงมุ่งเน้นการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและทฤษฎี ในขณะที่สถานประกอบการต้องการผู้สำเร็จอาชีวศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถด้านปฏิบัติ และมีคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการเรียนรู้ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 21)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากการผลิตแรงงานเกินและขาดในบางสาขาวิชา ซึ่งสภาวะการณ์เหล่านี้จะนำมาสู่การว่างงานของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาได้ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นจำนวนมากที่ด้อยคุณภาพ ไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเนื้อหาหลักสูตรที่เรียนมา ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งเป็นผลจากการทำหลักสูตรขาดความยืดหยุ่นและคล่องตัวในระดับสถานศึกษาหรือเกิดจากอุปสรรคการฝึกปฏิบัติงาน ไม่ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สถานประกอบการใช้งาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 146) สำหรับความต้องการด้านบุคลากรของสถานประกอบการนั้น พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาด้านการขาดแคลนครูงานและบุคลากรที่มีความชำนาญอดทน ซื่อสัตย์และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน คล้องจองกับความต้องการขององค์กรทางการศึกษา ที่มีความต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติ ขยัน มานะ อดทนและมีความรู้ ทักษะตรงกับสาขาที่เรียน ซึ่งความต้องการที่ตรงกันนี้ เป็นคุณสมบัติที่ดีของบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษา ที่สมควรจะพัฒนาให้มีบุคลากรลักษณะนี้ให้เพิ่มมากขึ้น (กัญญา คำศิริพิมาน. 2545 : 8)

จะเห็นได้ว่า การศึกษานอกจากจะให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในทางทฤษฎีแล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและเกิดทักษะในการทำงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะไปประกอบอาชีพในอนาคต การฝึกงานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ เมธี ปิณฑนานนท์ (2535 : 86) กล่าวถึง การฝึกงานว่า “การเรียนการสอนด้านวิชาชีพ จะต้องให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการ เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของสถานประกอบการมาก จึงทำให้มีการผลิตนักศึกษาที่ทักษะไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ” จากหลักการดังกล่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษา โดย

ความร่วมมือกับสถานประกอบการ ที่จะต้องมีแนวทางการดำเนินงานในการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดแผนการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานจริง ในสถานการณ์จริง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับลักษณะงาน การปฏิบัติงานและความพร้อมของสถานประกอบการ หรือแหล่งวิทยาการ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในวิชาชีพ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

กรมอาชีวศึกษาได้มีนโยบายในการปฏิรูปหลักสูตรอาชีวศึกษาให้มีการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษา ในลักษณะของการบูรณาการความรู้และทักษะวิชาชีพ ทั้งในระหว่างประเภทวิชาหรือสาขาวิชา กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนงานวิชาชีพจากสภาพการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 20 ที่ได้กำหนดให้การจัดการอาชีวศึกษาก่อรูปวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยดำเนินการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุงพ.ศ. 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา หลักสูตรนี้มีลักษณะพิเศษ โดยเน้นความต้องการ (Demand Driven) และมาตรฐานสมรรถนะอาชีพเป็นหลัก มีการวิเคราะห์อาชีพอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดบทบาทและลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติให้ออกมาเป็นรูปแบบของมาตรฐานรายวิชา ซึ่งรายวิชาต่างๆจะมีจุดประสงค์ มาตรฐานและคำอธิบายรายวิชาครอบคลุม ความรู้ ทักษะ เจตคติและกิจนิสัย โดยนักศึกษาทุกระดับจะต้องมีเวลาเรียนด้วยการปฏิบัติงานจริง (Solid Practice) ในสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดความรู้จริงจากการปฏิบัติงาน (Solid Knowledge) บูรณาการการเรียนการสอนกับการฝึกงานในสถานประกอบการเข้าด้วยกัน กำหนดให้นักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ อย่างน้อยต้องเป็น 1 ภาคเรียนในการศึกษาระบบปกติ โดยการจัดฝึกงานนี้ ให้สถานศึกษาจัดรายวิชาในหมวดวิชาชีพตามหลักสูตรให้นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ มีการวัดและประเมินผลการเรียนทุกครั้ง เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนและประเมิน เพื่อตัดสินผลการเรียนว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะตามจุดประสงค์รายวิชานั้นหรือไม่ โดยมีครูฝึกและครูนิเทศทำหน้าที่วัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2546 : 15 – 16)

วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุงพ.ศ. 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ กำหนดให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติงานจริง โดยนำรายวิชาหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกในสถานประกอบการ กำหนดเวลาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิตและฝึก

ปฏิบัติการวิชาชีพไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน (20 สัปดาห์) มีอาจารย์ประจำรายวิชาเป็นอาจารย์นิเทศ ประสาน และควบคุมการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพของนักเรียนร่วมกับครูฝึกในสถานประกอบการ ในภาคเรียนที่ 1 / 2547 มีนักเรียนชั้น ปวช.2 สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม รวม 69 คน ออกฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 39 แห่ง จำแนกตามรูปแบบการบริหารงาน ในรูปแบบของบริษัท / ห้างหุ้นส่วน จำนวน 15 แห่ง และรูปแบบของร้านธุรกิจส่วนตัว จำนวน 24 แห่ง การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานประกอบการ เป็นการเตรียมบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานวิชาชีพได้ ตรงตามความต้องการของตลาดอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรด้านวิชาชีพให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาผลผลิตทางเศรษฐกิจของชาติ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ตามหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ เพื่อจะได้ใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานประกอบการ ของนักเรียนรุ่นต่อไป ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดหมายและหลักการของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน คือ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ตามความคิดเห็นของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการและการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานประกอบการ ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ ในการปรับปรุงกระบวนการส่งนักเรียนออกฝึกปฏิบัติการวิชาชีพในสถานประกอบการ และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของสถานประกอบการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 คน
2. อาจารย์นิเทศ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 36 คน
3. นักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 69 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 128 คน ได้แก่

1. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 คน
2. อาจารย์นิเทศ จำนวน 36 คน
3. นักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 69 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1.1.1 คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
- 1.1.2 อาจารย์นิเทศ

1.2 รูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ

- 1.2.1 บริษัท / ห้างหุ้นส่วน
- 1.2.2 ร้านธุรกิจส่วนตัว

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของ คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศ และนักเรียนระดับ ปวช. ในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ระดับ (ปวช.) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546) ใน 5 ด้าน คือ

1. การเตรียมการ
2. การสนับสนุนทรัพยากร
3. การประสานงานกับสถานประกอบการ
4. การนิเทศติดตามผล
5. การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ หมายถึง การฝึกงานหรือฝึกปฏิบัติงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจริง มีความสามารถในการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ นักเรียนได้รู้เทคนิคการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน การฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างความเชื่อมั่นและเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ

1.1 การเตรียมการ หมายถึง การวางแผนเตรียมการในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ของนักเรียนระดับ ปวช. ก่อนออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ เช่น ออกคำสั่งแต่งตั้งและจัดให้มีประชุมคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศ กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีการประชุมนิเทศนักเรียน เพื่อชี้แจงในเรื่องต่างๆที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เตรียมจัดทำเอกสารประกอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตารางการนิเทศ เตรียมรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ในสถานประกอบการ สืบรวจข้อมูลสถานประกอบการ

1.2 การสนับสนุนทรัพยากร หมายถึง การจัดสรรงบประมาณโดยวิทยาลัยฯ เพื่อสนับสนุนด้านวัสดุและครุภัณฑ์ในการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามแผนอย่างเพียงพอ มีการจัดทำคู่มือ หนังสือ สื่อต่างๆ ที่จำเป็นให้กับนักเรียน จัดยานพาหนะในการไปนิเทศติดตามผลของอาจารย์นิเทศตามแผนการนิเทศ รวมถึง จัดยานพาหนะไปส่งนักเรียนวันแรกของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนมีสำนักงานที่เป็นสัดส่วน สามารถติดต่อประสานงานได้อย่างสะดวก มีเครื่องใช้และวัสดุสำนักงานที่สนับสนุนอำนวยความสะดวกให้การทำงานคล่องตัวขึ้น เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องพิมพ์ เครื่องพิมพ์ดีด โทรศัพท์ โทรสาร วัสดุสำนักงานและเครื่องถ่ายเอกสาร

1.3 การประสานงานกับสถานประกอบการ หมายถึง การติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เช่น การขอเยี่ยมชมสถานประกอบการ เพื่อสำรวจลักษณะงานของสถานประกอบการ ประชุมร่วมกับสถานประกอบการ นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรฯ การจัดทำแผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การนิเทศติดตามผล การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และการกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกในสถานประกอบการแต่ละแห่งให้เหมาะสม

1.4 การนิเทศติดตามผล หมายถึง การออกติดตามข้อมูล ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรืออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ มีการประชุมร่วมกัน ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ โดยมีอาจารย์นิเทศประจำรายวิชาเป็นผู้รับผิดชอบ มีการนิเทศติดตามผลตามปฏิทินและแผนการนิเทศ คู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชา

1.5 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ หมายถึง การที่สถานศึกษาและสถานประกอบการ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลร่วมกันในรายวิชาชีพ โดยการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงาน คุณภาพและปริมาณงาน ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะเฉพาะตัว การแสดงออก และการเขียนรายงาน มีการประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เกี่ยวกับระเบียบและวิธีการประเมินผล โดยมีอาจารย์นิเทศและครูฝึกในสถานประกอบการ ร่วมกันกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลร่วมกัน และแจ้งวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

2. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนซึ่งมีขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนสนับสนุนทรัพยากร ขั้นตอนประสานงานกับสถานประกอบการ ขั้นตอนนิเทศติดตามผลและขั้นตอนประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

3. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาความรู้และประสบการณ์ที่วิทยาลัยจัดให้นักเรียน ได้เรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

4. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ หมายถึง บุคลากรที่วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ แต่งตั้ง โดยมีหน้าที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแล และตรวจสอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานหลักสูตรและการสอน หัวหน้างานวัดผลและประเมินผลและหัวหน้างานอาชีวศึกษาทวิภาคีและฝึกงาน

5. อาจารย์นิเทศ หมายถึง อาจารย์ประจำรายวิชาที่ได้รับมอบหมายในการติดตาม ควบคุม ดูแล ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการตามแผนการนิเทศ ให้ฝึกปฏิบัติวิชาชีพครบตามจุดประสงค์รายวิชาและมาตรฐานรายวิชาที่กำหนด รวมทั้งสรุปผลการนิเทศในแต่ละภาคเรียนต่อสถานศึกษา

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 / 2547 ที่ออกฝึกงานในสถานประกอบการ รวม 4 สาขางาน ประกอบด้วยสาขางานยานยนต์ สาขางานเครื่องมือกล สาขางานไฟฟ้ากำลังและสาขางานอิเล็กทรอนิกส์

7. รูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ หมายถึง การบริหารกิจการของสถานประกอบการที่รับนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม เข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำแนกรูปแบบการบริหารงานออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

7.1 บริษัท / ห้างหุ้นส่วน หมายถึง การบริหารงานที่มีรูปแบบการบริหารงานตามสายการบังคับบัญชา มีการแบ่งสายการบริหารออกเป็นฝ่ายต่างๆและมีผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่าย

7.2 ร้านธุรกิจส่วนตัว หมายถึง การบริหารงานที่มีเจ้าของกิจการเป็นผู้รับผิดชอบและสั่งการโดยตรง ดูแลและบังคับบัญชางานทุกอย่างด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าขั้นตอนดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จากคู่มือการจัดฝึกงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 5 - 6) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานการฝึกงานไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นการเตรียมการ โดยจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน สํารวจข้อมูลสถานประกอบการ ประชุมนักเรียน ชี้แจงระเบียบและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จัดทำสมรรถนะกลุ่มวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เตรียมรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ
2. ขั้นการประสานงานกับสถานประกอบการ ติดต่อสถานประกอบการขอเยี่ยมชม เพื่อสำรวจลักษณะการปฏิบัติงานของสถานประกอบการ ผู้เกี่ยวข้องทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สถานประกอบการ ที่มีความประสงค์รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ประชุมร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อจัดทำแผนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ กำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การนิเทศติดตามผล การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ฯลฯ
3. ขั้นการนิเทศและติดตาม โดยจัดประชุม หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีฯ อาจารย์ประจำวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ เพื่อชี้แจงแนวทางการนิเทศการจัดทำแผนการนิเทศ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ รวมถึงระเบียบและขั้นตอนการประเมินผล
4. ขั้นการประเมินผลการฝึกงาน ให้สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ ร่วมกันประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยร่วมกันกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินร่วมกัน การกำหนดผลการฝึกให้ประเมินผลและให้ระดับคะแนนรายวิชาในแต่ละรายวิชาตาม “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545”

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2536 ของพิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์ (2537 : 4 - 5) ซึ่งได้ผลการวิจัยพบปัญหาในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยว่า ควรทำวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน ตลอดจนศึกษางานวิจัยของ สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ (2546 : 97) ที่ได้ทำการวิจัยความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยศึกษาความร่วมมือใน 5 ด้านได้แก่ การเตรียมการก่อนการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ

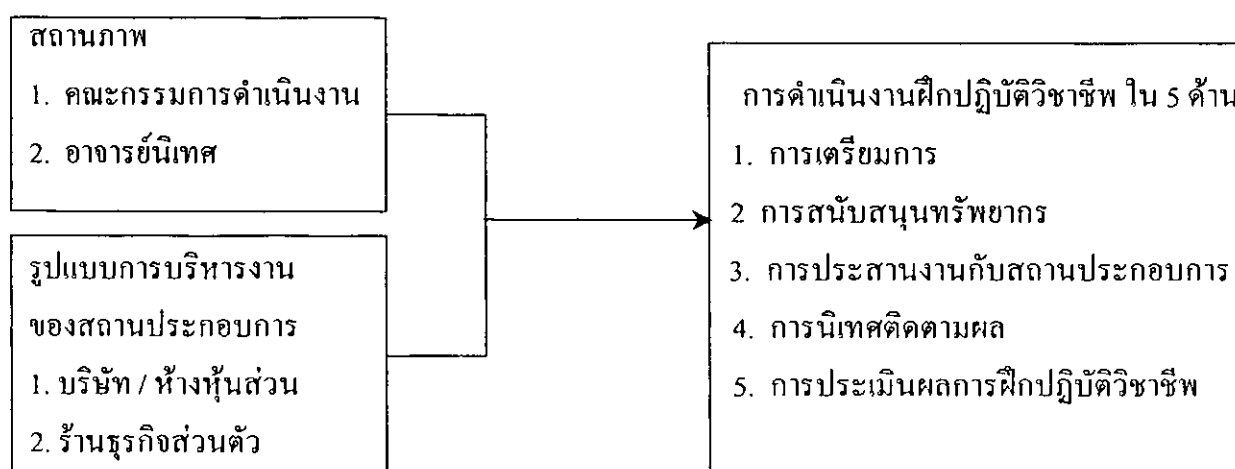
การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การสัมมนาการดำเนินงานฝึกอาชีพและการประเมินผลการเรียนและการฝึกอาชีพ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดำเนินงาน จากคู่มือการจัดฝึกงานตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยของพิศิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์ และงานวิจัยของ สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ มากำหนดเป็นตัวแปรตามใน 5 ด้านดังต่อไปนี้คือ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ส่วนตัวแปรอิสระได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศและนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรมที่ไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการที่มีรูปแบบการบริหารงานแตกต่างกันนั้น เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2547 : 5 – 6) จากที่กล่าวมาสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตร ปวช. พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ในสถานประกอบการที่มีรูปแบบการบริหารงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ใน 5 ด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)
3. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
4. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของสถานศึกษา
 - 4.1 การเตรียมการ
 - 4.2 การสนับสนุนทรัพยากร
 - 4.3 การประสานงานกับสถานประกอบการ
 - 4.4 การนิเทศติดตามผล
 - 4.5 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพการจัดการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

การจัดการศึกษาและพัฒนานักเรียนนักศึกษา ในสาขาวิชาต่างๆของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นไปตามนโยบายของสถาบันคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ วิทยาลัยฯ จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ดังนี้ (วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์, 2546ก : 5 - 16)

วัตถุประสงค์

1. จัดการอาชีวศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. ให้เป็นไปตามหลักสูตรและสอดคล้องกับนโยบายแนวปฏิบัติของสถาบันคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตลอดจนความต้องการกำลังคนของสังคมไทย
2. มุ่งเน้นพัฒนาทั้งในด้านการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การรักษาสภาพแวดล้อม การให้บริการแก่สังคม รวมทั้งการทนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
3. ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา นำความรู้และทักษะที่ได้จากการศึกษา นำไปใช้ประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ตลอดจนมีพลานามัยสมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม

4. ขยายความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาร่วมกันกับสถานประกอบการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

5. ส่งเสริมให้ครู – อาจารย์ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อหาข้อมูลในการปรับปรุงการศึกษา ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ปรัชญาวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ได้กำหนดปรัชญาไว้ว่า “ทักษะก้าวหน้า พัฒนาความรู้ เชิดชูคุณธรรม มุ่งนำสามัคคี”

วิสัยทัศน์

มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพการพัฒนาตามความต้องการของท้องถิ่น การประกอบอาชีพอิสระ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ก้าวหน้าทันเทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรม เกิดมาตรฐานการศึกษาไปสู่การพัฒนาสังคม

พันธกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้เข้าสู่ระบบประกันคุณภาพ
2. การพัฒนาบุคลากร ครู – อาจารย์ มีความรู้ ความสามารถและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
3. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารเพื่อจัดการสอนและบริการ
4. การสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชน การนำภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ปัจจุบันเปิดทำการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ประเภทวิชาชีพที่เปิดทำการสอน ประกอบด้วยประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม รวม 5 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาเครื่องกล สาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง สาขาวิชาโลหะการ สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาวิชาการก่อสร้าง ประเภทวิชาพาณิชยกรรม 1 สาขาวิชา คือ สาขาพาณิชยกรรม

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

สาขาวิชาเครื่องกล

สาขางานยานยนต์

สาขาวิชาเครื่องมือกลและซ่อมบำรุง

สาขางานเครื่องมือกล

สาขาวิชาโลหะการ

สาขางานเชื่อมโลหะ

สาขาวิชาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

สาขางานไฟฟ้ากำลัง

สาขางานอิเล็กทรอนิกส์

สาขาวิชาการก่อสร้าง

สาขางานก่อสร้าง

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

สาขาวิชาพาณิชยการ

สาขางานบัญชี

สาขางานการขาย

สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สาขาวิชาช่างยนต์

สาขางานเทคนิคยานยนต์

สาขางานเทคนิคยานยนต์ (รับผู้จบ ม.6 เข้าศึกษาต่อระดับ ปวส.)

สาขาวิชาเทคนิคการผลิต

สาขางานแม่พิมพ์พลาสติก

สาขาวิชาเทคนิคโลหะ

สาขางานวิศวกรรมงานเชื่อม

สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง

สาขางานติดตั้งไฟฟ้า (รับผู้จบ ม.6 เข้าศึกษาต่อระดับ ปวส.)

สาขางานเครื่องกลไฟฟ้า

สาขางานเครื่องกลไฟฟ้า (ทวิภาคี)

สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

สาขางานอิเล็กทรอนิกส์ทั่วไป

สาขางานเทคนิคคอมพิวเตอร์ (รับผู้จบ ม.6 เข้าศึกษาต่อระดับ ปวส.)

สาขาวิชาการก่อสร้าง

สาขางานเทคนิคการก่อสร้าง

ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สาขาวิชาการบัญชี

สาขาวิชาการบัญชี (รับผู้จบ ม.6 เข้าศึกษาต่อระดับ ปวส.)

สาขาวิชาการตลาด

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (รับผู้จบ ม.6 เข้าศึกษาต่อระดับ ปวส.)

สาขาวิชาธุรกิจโรงแรม (ทวิภาคี)

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

เพื่อให้การจัดอาชีวศึกษา สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ความต้องการของสถานประกอบการ เมื่อผู้เรียนสำเร็จการศึกษา จะเป็นผู้มีประสบการณ์ ความสามารถและสมรรถนะในวิชาชีพ การจัดการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เป็นการอาชีวศึกษา โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ กำหนดให้จัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง โดยนํารายวิชาชีฟไปเรียนและฝึกในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน เป็นหลักสูตรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ(Multidisciplinary) เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ (Competency) ตามมาตรฐานอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ หลักสูตรอาชีวศึกษาเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ลึกและกว้าง เพื่อให้ปฏิบัติงานได้จริง มีลักษณะ ดังนี้ (วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์. 2546 : 24 – 31)

1. เพื่อการฝึกทักษะวิชาชีพให้มากขึ้น
2. เน้นการฝึกในสถานประกอบการจริง ภายใต้อาณัติของสถานประกอบการจริง ดังนั้นในปีการศึกษา 2545 สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้ได้อย่างน้อย 1 สาขาวิชา เพราะขณะนี้ยังมีสถานศึกษาอีก 1 ใน 3 ของกรมอาชีวศึกษาที่ยังไม่สามารถสนองนโยบายดังกล่าวได้
3. จัดหลักสูตรการอาชีวศึกษาในลักษณะของบูรณาการ ซึ่งควรเป็นการบูรณาการความรู้ทักษะวิชาชีพทั้งในระหว่างประเภทวิชาหรือสาขาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ลึกและกว้าง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสม สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริง สามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน ถ่ายโอนผลการเรียนสะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้
3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน
4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในงานอาชีพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ นำไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิธีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ
2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ มีทักษะในการจัดการและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
3. เพื่อให้เจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจและภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่นและประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี
5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ
6. เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ ซึ่งมีความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการ มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) แล้ว จึงสมควรออกระเบียบว่าด้วย การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางหลักเกณฑ์ไว้ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนการสอน

1.1 การเรียนการสอนการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และนำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลรวมกันได้ สามารถโอนผลการเรียน และขอเทียบความรู้ประสบการณ์ได้

1.2 การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง โดยสามารถนำรายวิชาไปจัดฝึกในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

2. เวลาเรียน

2.1 ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ โดยมีเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามที่กำหนด และสถานศึกษาอาจเปิดสอนภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร ประมาณ 5 สัปดาห์

2.2 การเรียนในระบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอน ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 วันคาบละ 60 นาที (1 ชั่วโมง)

2.3 เวลาเรียนตามปกติ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่าในประเภทวิชาและสาขาวิชาที่กำหนด 2 ปี สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพต่างประเภทวิชา / สาขาวิชาที่กำหนดประมาณ 3 ปี

3. หน่วยกิต

ให้มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 102 หน่วยกิต การคิดหน่วยกิตถือเกณฑ์ดังนี้

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎี 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.2 รายวิชาที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้บูรณาการการเรียนการสอน กำหนด 2 – 3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 40 – 60 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.3 รายวิชาที่นำไปฝึกงานในสถานประกอบการ กำหนดเวลาในการฝึกปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.4 การฝึกอาชีพในระบบทวิภาคี ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต

3.5 การทำโครงการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4. โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545(ปรับปรุง พ.ศ.2546) แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา ฝึกงาน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

4.1 หมวดวิชาสามัญ

4.1.1 วิชาสามัญทั่วไป เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

4.1.2 วิชาสามัญพื้นฐานวิชาชีพ เป็นวิชาที่เป็นพื้นฐานสัมพันธ์กับวิชาชีพ

4.2 หมวดวิชาชีพ

4.2.1 วิชาชีพพื้นฐาน เป็นกลุ่มวิชาชีพสัมพันธ์ที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นในประเภทวิชานั้นๆ

4.2.2 วิชาชีพสาขาวิชา เป็นกลุ่มวิชาชีพหลักในสาขาวิชานั้นๆ

4.2.3 วิชาชีพสาขางาน เป็นกลุ่มวิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเฉพาะด้านในงานอาชีพตามความถนัดและความสนใจ

4.2.4 โครงการ

4.3 หมวดวิชาเลือกเสรี

4.4 ฝึกงาน

4.5 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตร ให้เป็นไปตามกำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา ส่วนรายวิชาแต่ละหมวดวิชา สถานศึกษาสามารถจัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือจัดตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องกำหนดรหัสวิชา จำนวน คาบเรียนและจำนวนหน่วยกิตตามระเบียบที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5. โครงการ

5.1 สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน จัดทำโครงการในภาคเรียนที่ 6 ไม่น้อยกว่า 160 ชั่วโมง กำหนดให้มีค่า 4 หน่วยกิต

5.2 การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ

6. ฝึกงาน

6.1 ให้สถานศึกษา นำรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปจัดฝึกในสถานประกอบการ อย่างน้อย 1 ภาคเรียน

6.2 การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ

7. การเข้าเรียน

พื้นความรู้และคุณสมบัติของผู้เรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

8. การประเมินผลการเรียน

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

9. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรม เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัยของตนเองและส่งเสริมการทำงาน ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม โดยการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ประเมินผล และปรับปรุงการทำงาน

10. การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

10.1 ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา

10.2 ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา

10.3 ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 2.00

10.4 เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินทุกภาคเรียน

10.5 ประเมินผ่านมาตรฐานวิชาชีพสาขาวิชา

สรุปได้ว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เป็นหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติวิชาชีพจริง เพื่อให้เกิดความรู้จริงจากการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ บูรณาการการเรียนการสอนกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการเข้าด้วยกัน โดยกำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างน้อย 1 ภาคเรียน ซึ่งการฝึกปฏิบัติงานตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงมากขึ้นและมีทักษะความสามารถตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอีกด้วย

3. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

หลักการและแนวคิด

การศึกษานอกจากจะให้นักเรียน นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในทางทฤษฎีแล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความเข้าใจและเกิดทักษะในการทำงานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะไปประกอบอาชีพในอนาคต การฝึกงานอาชีพจึงมีความสำคัญดังที่ เมธี ปิณฑานนท์ (2535 : 86) กล่าวถึงการฝึกงานว่า “ การเรียนการสอน ด้านวิชาชีพ จะต้องมุ่งการฝึกงานในสถานประกอบการเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด แต่ประเทศเรามีข้อจำกัดของสถานประกอบการมาก จึงทำให้มีการผลิตนักเรียนมีทักษะไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ” และให้ความเห็นว่า การบริหารอาชีวศึกษานั้น จะมุ่งความสัมฤทธิ์เหมือนการศึกษาระดับอื่นบางระดับไม่ได้ กล่าวคือ มุ่งเพียงให้นักเรียนนักศึกษาจบรายวิชาต่าง ๆ ได้ความรู้และทักษะตามหลักสูตรเท่านั้น ครั้นจะมุ่งให้เด็กเรียนจบได้ประกาศนียบัตร ปวช. ปวส. และ ปวท. เท่านั้นก็จะได้ผลที่ตามมาเรียน Outputs ก็ยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอ หากแต่ต้องมุ่งที่ผลระยะยาวที่เรียกว่า Outcomes ที่มุ่งให้มีความรู้จัก ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ รู้จักเสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวม มีค่านิยมที่ส่งเสริมการพัฒนา มีคุณธรรม รวมทั้งคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้อีกด้วย

สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันยังมิได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการให้นักศึกษาออกไปฝึกงานในสถานฝึกงานอาชีพต่าง ๆ นอกสถานศึกษา แต่ได้มีกำหนดไว้เป็นหลักการของหลักสูตรที่ผ่านมา ทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 กระทรวงศึกษาธิการยังได้ออกระเบียบ ว่าด้วยการให้นักเรียน นักศึกษาได้ศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้สถานศึกษาได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2546 : 15 – 16)

การที่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักการให้นักศึกษามีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิชาการ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระและกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบ ว่าด้วยการให้นักศึกษา ศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิชาการสถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระให้สถานศึกษายึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นั้น ก็เนื่องด้วยเห็นความสำเร็จในการฝึกงานของนักศึกษา มีความมุ่งหวังที่จะให้นักศึกษามีโอกาสได้ไปฝึกงานในสถานฝึกงานอาชีพต่าง ๆ นอกสถานศึกษา เพื่อนักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะมีประสบการณ์ตรงในวิชาชีพนั้นๆ จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความสำคัญดังที่กล่าวในตอนต้น การที่สถานศึกษาได้จัดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง ตามสาขาที่ได้ศึกษาล่าเรียนมา ในสถานประกอบการจริง ซึ่งก่อให้เกิดทักษะในวิชาชีพ เกิดความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพ ความสำคัญของการฝึกงานอาชีพของนักเรียนนักศึกษาในสถานประกอบการ สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติการฝึกงานด้วยเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพต่อ เพราะโดยปกติแล้วการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ไม่สามารถจัดประสบการณ์จริงด้านการทำงานให้กับผู้เรียนได้ เพราะสถานศึกษามีข้อจำกัด คือไม่สามารถจัดด้านการทำงานให้กับผู้เรียนได้ ไม่สามารถจัดด้านความทันสมัยในด้านอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานได้เหมือนดังที่สถานประกอบการ อีกทั้งสถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนรวมถึงการจัดมวลงประสบการณ์ในการทำงานให้กับนักเรียนในทุกแห่งทุกมุมได้ (อรทัย จันทรสถาพร. 2535 : บทคัดย่อ)

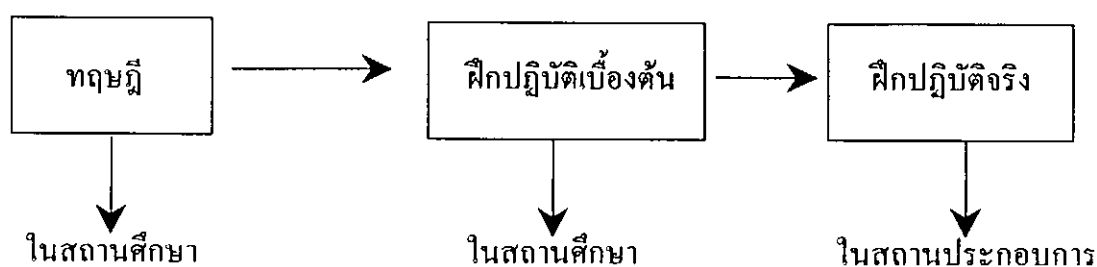
กรมอาชีวศึกษา (2541ก : 10 - 14) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกงานไว้ว่า การให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง หลังจากการเรียนรู้ภาคทฤษฎี และการฝึกหัดเบื้องต้นในสถานการณจริง หลังจากการเรียนรู้ภาคทฤษฎี และการฝึกหัดเบื้องต้นในสถานการณจำลองในสถานศึกษานั้น ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ระบุไว้ว่า นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ต้องผ่านรายวิชาฝึกงาน

จึงกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ นอกโรงเรียน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ มีประสบการณ์ตรงในวิชาชีพนั้น ๆ อันจะนำไปสู่การประกอบอาชีพได้จริง นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดผลดีหลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นหลายประเทศจึงมีกฎหมายหรือพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการฝึกงาน เช่น ประเทศอินเดีย มีพระราชบัญญัติการฝึกงานเพื่อส่งเสริมการฝึกงานของช่าง ประเทศเยอรมันมีกฎหมายกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมรับนักเรียนอาชีวศึกษาเข้าฝึกงาน ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมายประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อบังคับให้นักเรียนมัธยมศึกษาที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไปมีโอกาสได้ฝึกงาน เป็นต้น

ความสำคัญของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

จากการที่ผู้ใช้สินค้ามีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ภาวะการแข่งขันในเวทีการค้าโลกมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น การสร้างความเข้มแข็งและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในภาวะดังกล่าวจำเป็นต้องมีกำลังแรงงานในประเทศที่มีคุณภาพ และการอาชีวศึกษาเป็นกำลังสำคัญในการผลิตแรงงานระดับกลางป้อนให้ระบบเศรษฐกิจ การจัดการอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวได้ตรงความต้องการของอุตสาหกรรมอย่างทันต่อเหตุการณ์ โดยหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น ง่ายต่อการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้พัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 ให้ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมได้ตรงและรวดเร็ว มียุทธศาสตร์พัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดรู้จริงในการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนงานวิชาชีพจากสภาพการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ บูรณาการการเรียนการสอนในชั้นเรียนกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการเข้าด้วยกัน โดยให้สถานศึกษานำรายวิชาชีพให้ผู้เรียนไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ อย่างน้อย 1 ภาคเรียน ตามแผนการเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามแนวคิดนี้ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานจริงมากขึ้น มีทักษะความสามารถตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2547 : 1)

การที่จะจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้ผู้เรียนสามารถนำเอาวิชาชีพไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ด้วยคามมั่นใจนั้น จำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนรู้ครบทั้งสามส่วนคือ ทฤษฎี ฝึกปฏิบัติเบื้องต้น และฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ ตามภาพข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 2 แผนผังการเรียนการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษา

ที่มา : กรมอาชีวศึกษา (2541ก : 9)

การเรียนการสอนในสองส่วนแรก คือ ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติเบื้องต้นนั้น เป็นส่วนที่จัดดำเนินการโดยสถาบันการศึกษา แต่ส่วนที่สามคือ การฝึกปฏิบัติจริงถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดส่วนหนึ่งใน

กระบวนการเรียนการสอนนั้น ต้องดำเนินการโดยสถานประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ดังนี้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2547 : 1)

1. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เพิ่มทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การบริหารจัดการ พัฒนาวิชาชีพตามสภาพการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ
2. เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงาน และสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ เกิดแรงงูใจในการประกอบอาชีพต่อไปเมื่อสำเร็จการศึกษา
5. เพื่อสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2535 : 86) ที่ได้กล่าวถึงการส่งนักศึกษาเข้าฝึกงานในสถานประกอบการว่า “การฝึกงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาได้สัมผัสกับลักษณะการทำงานจากสถานประกอบการ ซึ่งจะได้ประสบการณ์ตรงที่เป็นพื้นฐานในการเตรียมตัวเข้าสู่งานอาชีพได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพเมื่อจบการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในสถานประกอบการด้วย”

หลักเกณฑ์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดทำคู่มือการจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพและกำหนดหลักเกณฑ์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2547 : 2)

1. นักศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ทุกคน ต้องผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการหรือแหล่งวิทยาการ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียนและสามารถฝึกในสถานประกอบการ 1 แห่ง หรือหลายแห่งตามความเหมาะสม
2. การส่งนักเรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการนั้น ให้เลือกรายวิชาในหมวดวิชาชีพไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการได้ทุกรายวิชาตามความเหมาะสม โดยสถานศึกษาต้องพิจารณาว่า สถานประกอบการที่ส่งนักเรียนเข้าไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพ มีลักษณะของงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจําตรงกับเนื้อหาวิชาใดบ้างตามหลักสูตร เมื่อพิจารณาได้แล้ว ให้เลือกรายวิชาที่มีเนื้อหาตรงกับงานที่ปฏิบัตินั้นๆ เป็นรายวิชาสำหรับฝึกปฏิบัติวิชาชีพในแผนการเรียนของนักเรียน อาจารย์ผู้สอนและครูฝึกจะต้องกำหนดสมรรถนะของนักเรียนที่จะต้องปฏิบัติงานได้ จัดทำแผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพและการประเมินผลร่วมกัน

3. รายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ กำหนดเวลาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง มีค่า 1 หน่วยกิต ให้สถานศึกษาพิจารณาร่วมกับสถานประกอบการ กำหนดเวลาฝึกได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของลักษณะวิชา สำหรับจำนวนรายวิชาและหน่วยกิตในภาคเรียนของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพนั้น สถานศึกษาสามารถจัดได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์

4. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ 1 ภาคเรียน ควรมีระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ 20 สัปดาห์

5. การกำหนดภาคเรียนสำหรับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ควรจัดให้นักเรียนได้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาในภาคเรียนที่ 1 เพื่อเรียนรู้ในวิชาสามัญและวิชาพื้นฐานวิชาชีพที่จำเป็นก่อนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ และอยู่ในสถานศึกษาในภาคเรียนสุดท้าย เพื่อเป็นการบูรณาการศาสตร์ที่เรียนรู้ทั้งหมดเข้าด้วยกันมาปฏิบัติในวิชาโครงการ และเรียนวิชาอื่นๆให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ

6. การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ นักเรียนต้องมีเวลาฝึกปฏิบัติวิชาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของระยะเวลาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จึงมีสิทธิรับการประเมินรายวิชาแต่ละรายวิชาที่ฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการนั้น

7. การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยมีอาจารย์ชั้นเทศและครูฝึกหรือผู้ควบคุมการฝึก ร่วมกันประเมินตัดสินผลการเรียนรายวิชานั้นๆ

8. กรณีนักเรียนกลับสถานศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครบตามกำหนด ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ในการพิจารณาดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดทำคู่มือและกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2547 : 5 - 6)

1. ขั้นการเตรียมการ

1.1 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.2 สำรวจข้อมูลสถานประกอบการ ประชุมนักเรียน ชี้แจงระเบียบและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

1.3 จัดทำสมรรถนะกลุ่มวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เตรียมรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ

2. ขั้นการประสานงานกับสถานประกอบการ

2.1 ติดต่อสถานประกอบการขอเยี่ยมชม เพื่อสำรวจลักษณะการปฏิบัติงานของ

สถานประกอบการ

2.2 ผู้เกี่ยวข้องทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สถานประกอบการ ที่มีความประสงค์รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

2.3 ประชุมร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อจัดทำแผนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การนิเทศติดตามผล การประเมินผล การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ฯลฯ

2.4 กำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ

3. ขั้นการนิเทศและติดตาม

3.1 ประชุม หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ฯ อาจารย์ประจำวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ เพื่อชี้แจงแนวทางการนิเทศการจัดทำแผนการนิเทศ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ รวมถึงระเบียบและขั้นตอนการประเมินผล

3.2 บันทึกการนิเทศและสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละภาคเรียน

4. ขั้นการประเมินผลการฝึกงาน

4.1 การให้คะแนนนักเรียน ให้สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ ร่วมกันประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยร่วมกันกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินร่วมกัน

4.2 การกำหนดผลการฝึกให้ประเมินผลและให้ระดับคะแนนรายวิชาในแต่ละรายวิชาตาม “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545”

พิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์ (2537 : 4 – 5) ได้ทำการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาการฝึกงานของ นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2536 ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การเตรียมการของสถานศึกษาก่อนออกฝึกงาน
2. การกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงาน
3. การประสานงานกับสถานประกอบการในการฝึกงาน
4. การจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน
5. การสัมมนาการฝึกงาน
6. การประเมินผลการฝึกงาน

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกงาน พบปัญหาในระดับน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลการฝึกงาน ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ ด้านการกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านการสัมมนาการฝึกงานและด้านการเตรียมการของสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนปัญหาในระดับมาก 1 ด้านคือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย แสดงว่า

สถานศึกษาไม่ได้จัดงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับอาจารย์และนักศึกษา หรือจัดก็อยู่ในระดับน้อย จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการฝึกงานของนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดพาหนะในการไปนิเทศของอาจารย์นิเทศ หรือการไปส่งนักศึกษาฝึกงาน ซึ่งบางทีก็ทำให้อาจารย์ไม่ได้ออกไปนิเทศ ในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยว่า ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงานส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาควรมีโครงการในแผนปฏิบัติงานประจำปี เกี่ยวกับงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการฝึกงาน โดยเฉพาะในส่วนที่ใช้สำหรับเบิกจ่ายเพื่อการออกนิเทศและติดตามผล
2. งบประมาณที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆในการฝึกงาน ควรจะนำมาจากเงินค่าหน่วยกิตการฝึกงานของนักศึกษา

สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการก่อนการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การสัมมนา การดำเนินการฝึกอาชีพ และการประเมินผลการเรียนและการฝึกอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการเรียนและการฝึกอาชีพ และด้านการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการก่อนการดำเนินงาน ด้านการสัมมนาการดำเนินการฝึกอาชีพ และด้านการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า การฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการเป็นการส่งเสริมและเพิ่มพูนทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพของนักเรียนนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ทำให้เข้ารับการฝึกมีความพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพตามสาขาที่ตนได้ศึกษา และเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ตรงกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขั้นตอนดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและความสำคัญ จากคู่มือการจัดฝึกงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลจากการวิจัยของพิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์ และสิริกาญจน์ ปรีชาหาญ ควรมีขั้นตอนหลักในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพใน 5 ด้าน คือ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

4. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของสถานศึกษา

จากความสำคัญของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และลักษณะของการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากคู่มือการจัดฝึกงาน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนดำเนินงานไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการ ขั้นการประสานงานกับสถานประกอบการ ขั้นการนิเทศและติดตาม และขั้นการประเมินผลการฝึกงาน และได้ศึกษางานวิจัยของพิศิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์ (2537 : 4 – 5) เรื่องสภาพและปัญหาการฝึกงานของ นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบปัญหาในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยว่า ควรทำวิจัย เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน ตลอดจน ศึกษางานวิจัยของ สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ (2546 : 97) ที่ได้ทำการวิจัยความร่วมมือของสถานศึกษากับ สถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิค ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยศึกษาความร่วมมือใน 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการก่อนการ ดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถาน ประกอบการ การสัมมนาการดำเนินงานฝึกอาชีพและการประเมินผลการเรียนและการฝึกอาชีพ ซึ่งการ วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดำเนินงานจากคู่มือการจัดฝึกงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยของพิศิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์และงานวิจัยของสิริกาญจน์ ปรีชาหาญ สรุปเป็นกรอบแนวคิดใน การศึกษาแล้วนำมาสรุปเป็นขอบเขตเพื่อการศึกษาสภาพการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ในการส่งนักเรียนนักศึกษาไป ฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการดังต่อไปนี้

- 4.1 การเตรียมการ
- 4.2 การสนับสนุนทรัพยากร
- 4.3 การประสานงานกับสถานประกอบการ
- 4.4 การนิเทศติดตามผล
- 4.5 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เป็นการให้ประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ ความสำคัญและเอาใจใส่ในเรื่องนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายบริหาร ต้องกำหนดเป็นนโยบาย มอบหมายงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดำเนินการโดยมีการวางแผนเตรียมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ประสานงานกับสถานประกอบการ ติดตามและประเมินผลโดยอาจารย์นิเทศ ซึ่งกำหนดเกณฑ์และวิธีการ ประเมินร่วมกับงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กับสถานประกอบการ

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะงานด้านต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอกล่าวถึงรายละเอียดของการดำเนินงานในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 การเตรียมการ

การดำเนินงานที่มีระเบียบแบบแผนจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมงานจึงจะส่งผลให้งานสำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ บาร์นาค (พิศิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์. 2537 : 57 ; อ้างอิงจาก Barnard. 1972 : 19) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า “การดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้นคือ การดำเนินการที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยมีการเตรียมการอย่างดีและผลที่ได้จะเป็นไปตามความคาดหวัง”

การเตรียมการ หมายถึง กระบวนการวางแผน เพื่อให้การดำเนินการต่างๆเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ล่วงหน้า เป็นภารกิจในการบริหารงานที่มีทิศทางแน่นอน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งในเรื่องดังกล่าว อนันต์ เกตุวงศ์ (2534 : 3 - 4) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนคือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทั้งวัตถุประสงค์และวิธีการ คือ จะทำอะไร ทำไปถึงทำ ใครบ้างที่เป็นผู้กระทำ จะกระทำเมื่อใด จะกระทำที่ไหนและจะกระทำอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ ชงชัย สันติวงศ์ (2535 : 27) ที่กล่าวว่า การวางแผนหมายถึง กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับช่วงเวลาข้างหน้า และกำหนดสิ่งที่จะกระทำต่างๆ เพื่อที่จะให้บรรลุในวัตถุประสงค์ดังกล่าว

กระบวนการวางแผน มีความสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้กระบวนการวางแผน ซึ่งรวมถึงขั้นตอนของการวางแผน จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการวางแผนที่ถูกขั้นตอน จะช่วยให้มีโอกาสปฏิบัติตามแผนมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้การเตรียมการฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาพึงปฏิบัติ ดังนี้ (กรมอาชีวศึกษา . 2541ข : 6 - 7)

1. การกำหนดนโยบายต้องมีความชัดเจน เพื่อที่จะให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานทราบถึงจุดมุ่งหมาย เป้าประสงค์ขององค์การ เพื่อให้ปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกระดับชั้นเข้าร่วมกำหนดไว้อย่างมากเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดได้มากขึ้น ดังที่ อนันต์ เกตุวงศ์ (2534 : 14) กล่าวไว้ว่า “การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้าจะเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้”

2. การจัดองค์การมีความสำคัญต่อการเตรียมงาน เพราะจะสามารถจัดโครงสร้างให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ขององค์กร อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่งการทำงานโดยมีสายการบังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะสามารถทำให้การดำเนินการประสบความสำเร็จด้วยความราบรื่น

3. การวางแผนช่วยให้ทำงานถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และช่วยให้มีการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่มีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันในสังคมประชาธิปไตย บุคคล

หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะได้ให้กำลังใจ และสนับสนุนการวางแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการ เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จในการทำงาน

4. การเตรียมบุคลากร การดำเนินการฝึกงานอาชีพของสถานศึกษาการสรรหาและการเตรียมบุคลากรมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการดำเนินการนิเทศเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินการฝึกงานอาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลากร 2 ฝ่าย คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

5. ประสานงานกับสถานประกอบการ การประสานงานกับสถานประกอบการ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เจ้าของสถานประกอบการเข้าใจในโครงการฝึกงานที่สถานศึกษาจะจัดขึ้นและดำเนินการอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือมากยิ่งขึ้นต่อการจัดการศึกษาวิชาชีพ

กรมอาชีวศึกษา (2541ก : 8) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเตรียมนักศึกษาก่อนการฝึกงาน นอกเหนือจากการเตรียมทางด้านวิชาการแล้ว ครูผู้สอนในสถานศึกษาจะต้องฝึกอบรมเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณลักษณะ 5 ประการเสียก่อน คือ

1. รักงาน ครูผู้สอนต้องใช้จิตวิทยาในการถ่ายทอดความรู้และเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจึงจะพอใจในงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และทำงานนั้นอย่างสุดความสามารถได้ผลดี การวางแผนทางให้ผู้เรียนทำงานอย่างมีจุดหมายปลายทางจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่นำไปสู่ความสำเร็จ ความรักและความพอใจในงาน ที่จะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการขวนขวาย กระตือรือร้นและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

2. มีความพยายาม ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ที่มีความอดุสาหะ ไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากแล้วทุกสิ่งที้มอบหมายแก่นักศึกษาไม่ว่าจะยากหรือง่าย สะอาดหรือสกปรก หรือใช้เวลานานเพียงใด นักศึกษาก็จะทำงานสำเร็จ ไม่ทอดทิ้ง ซึ่งการทำงานได้ทุกอย่างก็จะช่วยให้มีความชำนาญยิ่งขึ้น

3. มีความเอาใจใส่ ครูผู้สอนต้องเอาใจใส่การทำงานของเด็ก ขั้นตอนใดทำผิดต้องท้วงติง และแก้ไขจนทำได้ถูกต้อง นักศึกษาจึงจะมีความสนใจที่จะรู้จริงทำจริง ไม่ทำไปวันหนึ่งๆ โดยไม่ใช้ความสังเกต หรือจดจำวิธีการใดๆ เลย ความเพิกเฉยทำบ้างไม่ทำบ้างจะหมดไป

4. มีความสังเกต ครูต้องฝึกนักเรียนให้เป็นคนช่างสังเกตในสิ่งที่พบเห็นอยู่เสมอ เช่น พาไปรับประทานอาหารแปลกๆ แล้วให้นักศึกษาค้นให้พบว่า ทำด้วยอะไรมีรสชาติอย่างไร สิ่งใดไม่รู้ต้องกระตุ้นให้ถาม ครูจึงต้องฝึกให้นักศึกษาพยายามสังเกต จับเคล็ดหรือเทคนิคการทำงานแต่ละขั้นตอนให้ได้

5. รู้จักจดจำ การสอนนักศึกษาให้มีความรู้ในการปฏิบัติงานอย่างสมบูรณ์นั้น นอกจากการสังเกตแล้ว ควรแนะนำให้มีการจำและจดควบคู่ไปด้วยและควรเน้นเหตุและผลในการปฏิบัติงานนั้นๆ เช่น เมื่อปฏิบัติงานอะไร ต้องให้รู้คุณสมบัติและส่วนประกอบของงานชิ้นนั้นและชี้แนะให้ทราบว่าจะนำสิ่งอื่นมาทดแทนได้หรือไม่ วิธีการทำ ถ้าไม่ทำตามตำราจะทำวิธีอื่นใดได้บ้าง เมื่อสอนให้รู้จักเหตุผลแล้วต้องให้จำและจดไปด้วย การจดแต่ไม่จำก็ยากที่จะทำได้ถูกต้อง จึงควรเน้นทั้งจดและจำ

ข้อปฏิบัติสำหรับนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

กรมอาชีวศึกษา (2541ข : 18) ได้กำหนดหลักการและข้อปฏิบัติสำหรับนักศึกษาที่ออกไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ดังนี้

1. นักศึกษาที่ออกไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการและสถานที่ต่างๆ จะต้องไปปฏิบัติงานตามกำหนดเวลาของสถานที่นั้นและกลับเมื่อหมดเวลาแล้วทุกวัน ขอให้ลงเวลาไปและกลับตามระเบียบของสถานที่ฝึกงานนั้นๆ ถ้าเวลาในการไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพพร้อมกับเวลาเรียนปกติไม่ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของเวลาเรียนทั้งหมด จะไม่มีสิทธิ์สอบไล่ตามระเบียบของวิทยาลัยฯ

2. ในกรณีที่นักศึกษาป่วยหรือมีกิจธุระจำเป็นไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพไม่ได้ ให้ยื่นใบลาต่อหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการฝึกงานของตนตามระเบียบของสถานที่ฝึกงานนั้นโดยตรง แต่หากต้องหยุดครั้งหนึ่งเกิน 1 วัน ให้แจ้งหัวหน้าแผนกวิชาทราบอีกทางหนึ่งด้วย

3. นักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานด้วยความอดทนและตามคำสั่งของผู้รับผิดชอบในการฝึกงาน จะต้องปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาและตามความมุ่งหมายของผู้สั่งทุกประการ

4. นักศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แก่ผู้ร่วมงาน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานสำเร็จด้วยดี

5. นักศึกษาจะต้องประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถานที่ฝึกงาน เชื่อฟังและอยู่ในความควบคุมดูแลของหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาชั้นสูงขึ้นไป กรณีที่มีเวลาว่าง ขอให้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

จิต เอียดสังข์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมในการส่งนักเรียนฝึกงานในสถานประกอบการ พบว่า ก่อนการส่งนักเรียนนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการ สถานศึกษาเตรียมความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ จำเป็น เป็นต้นว่า การให้คำแนะนำนักศึกษา การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง การทำความเข้าใจกับครู – อาจารย์ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการ และสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการให้นักเรียนทราบ

จากผลการวิจัยของพินิจ สุริยะ (2539 : 121 – 122) มีข้อเสนอแนะสถาบันอาชีวศึกษา ในเรื่องของการเตรียมการการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของนักเรียน ที่สถานศึกษาพึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบาย ต้องมีความชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า จะเป็นแนวทางสำหรับดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. จัดองค์การ มีความสำคัญต่อการเตรียมงานอย่างยิ่ง เพราะสามารถจัดโครงสร้างให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ขององค์การ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่งการทำงาน โดยมีสายการบังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ด้วยความราบรื่น

3. มีการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้บุคลากรในองค์การเหล่านั้น มีโอกาสเข้าร่วมในการกำหนดแนวนโยบายอย่างกว้างๆ ผู้บริหารควรจะได้ให้กำลังใจและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ การวางแผนเพื่อนำไปสู่ไปสู่ผู้ผลสำเร็จในการทำงาน

4. การเตรียมบุคลากร มีการสรรหาและการเตรียมบุคลากร มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคลากร 2 ฝ่าย คือ ผู้ใกล้ชิดกับผู้รับนิเทศ

5. การประสานงานกับสถานประกอบการ เพื่อให้เจ้าของสถานประกอบการมีความเข้าใจในโครงการ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นและดำเนินการอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือมากยิ่งขึ้น ต่อการจัดการศึกษาวิชาชีพ

ฉวีวรรณ สุภรวัชรินทร์ (2535 : 176) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการฝึกงานของนักศึกษา ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ พบว่า ในด้านการวางแผนและการเตรียมการนั้น สถานประกอบการเห็นว่า การวางแผนในการกำหนดจุดมุ่งหมายการฝึกงานของนักศึกษาได้อย่างชัดเจนในทุกขั้นตอน ทั้งด้านการปฏิบัติมีปัญหาและความต้องการในระดับปานกลาง และมีปัญหาในการกำหนดเกณฑ์ คุณสมบัติของนักศึกษาฝึกงาน ส่วนการนิเทศการฝึกงานนั้นมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง มีปัญหาและความต้องการในระดับมาก

พัชรี สว่างทรัพย์ (2538 : 2) ได้กำหนดแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการเตรียมการก่อนการดำเนินการ ไว้ว่า หมายถึง การเตรียมการของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ได้แก่ การสำรวจความต้องการ ความพร้อมและความร่วมมือของสถานประกอบการ มีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีการจัดทำเอกสารและคู่มือการดำเนินงาน จัดประชุมร่วมวางแผนปฏิบัติการเพื่อทำข้อตกลงร่วมกัน

กรมอาชีวศึกษา (2541ก : 17 – 18) ได้กำหนดขั้นเตรียมการในการส่งนักเรียนนักศึกษาออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการไว้ดังนี้

1. จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยสถานศึกษาออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นผู้รับผิดชอบ

1.2 ประชุมคณะกรรมการอำนวยการและกรรมการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงาน

1.3 เสนอโครงการต่อหัวหน้าสถานศึกษาเพื่อขออนุมัติโครงการ

2. จัดทำปฏิทินงานประจำปี โดยการจัดทำปฏิทินงานให้สอดคล้องกับปฏิทินสถานศึกษา

3. จัดทำเอกสารประกอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและฝึกงาน เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ

4. สำรวจความต้องการของสถานประกอบการ ที่ต้องการรับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยมีงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและฝึกงาน เป็นผู้ประสานดำเนินการ โดยการสำรวจสามารถกระทำได้โดยวิธีทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ หรือ อาจารย์ นักเรียน นักศึกษาไปสำรวจด้วยตนเอง

5. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสถานประกอบการ โดยมีผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการ เพื่อพิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการ ที่มีความพร้อมและเหมาะสม ในการรับนักเรียน เข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งพิจารณาในเรื่องของ สถานที่ การเดินทาง ความถนัด ฯลฯ

6. แต่งตั้งอาจารย์นิเทศ โดยสถานศึกษาออกคำสั่งแต่งตั้ง อาจารย์ที่รับผิดชอบในรายวิชาชีพที่ นำไปฝึกในสถานประกอบการ เป็นผู้นิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 5) ได้กำหนดขั้นตอนของการเตรียมการ ในการ ดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เพื่อนำไปปฏิบัติโดยกำหนดให้มี การประชุมคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ดำรวจข้อมูลสถานประกอบการ ประชุม นักเรียน ชี้แจงระเบียบและขั้นตอนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จัดทำสมรรถนะกลุ่มวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เตรียมรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ

การเตรียมการ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการเตรียมการเป็นเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีการประยุกต์ใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อให้เกิดสิ่งที่พึงประสงค์ขึ้นในอนาคต การเตรียมการก่อให้เกิด ระเบียบและขั้นตอนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างสะดวกและเกิด ผลดี มีการประสานกันดี ทำให้การดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เป็นไปตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การเตรียมการ เพื่อส่งนักเรียนระดับ ปวช. ออกฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการ ตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรเตรียมการในเรื่องต่างๆ เช่น ออกคำสั่งแต่งตั้งและจัดให้มี ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการ ประชุมนิเทศประชุมนักเรียน เพื่อชี้แจงในเรื่องต่างๆที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เตรียม จัดทำเอกสารประกอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตารางการนิเทศ เตรียมรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพใน สถานประกอบการ ดำรวจข้อมูลสถานประกอบการ เป็นต้น

4.2 การสนับสนุนทรัพยากร

ความหมายของทรัพยากรและทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ ความหมายของทรัพยากรว่าหมายถึง สิ่งทั้งปวงอันมีค่า ซึ่งรวมถึงสิ่งที่มีรูปร่างที่เรียกว่า ทรัพย์สิน อาทิ เงินตรา สมบัติสถาน เป็นต้น และสิ่งที่ไม่มรูปร่างที่เรียกว่า อริยทรัพย์ อาทิ ปัญญา เป็นต้น

ในแง่ของศาสตร์การบริหาร ทรัพยากร หมายถึง สิ่งจำเป็นและมีค่าในการบริหาร ซึ่ง ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) ข้อมูล (Information) และวิธีการจัดการ (Management) ซึ่งใช้ในการทำโครงการให้สมบูรณ์ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2539 : 295)

ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา โดยทั่วไปแล้วปัจจัยในการผลิต หมายถึง ที่ดิน แรงงาน ทุนและการประกอบการ แต่ปัจจัยในการผลิตทางการศึกษากลับหมายถึง ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (ไพพรรณ เกียรติโชติชัย. 2546 : 149 - 154) ดังนี้

1. ทรัพยากรที่ไม่ใช่เงิน ครอบคลุมถึงบุคลากรทุกประเภท ที่ดิน อาคาร สิ่งก่อสร้าง วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอน ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการบริหารและการจัดการ ในการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษา จะมุ่งเน้นทรัพยากรประเภทนี้เป็นหลัก
2. ทรัพยากรทางการเงิน ครอบคลุมถึงเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินนอกงบประมาณ ซึ่งหน่วยงานองค์การต่างๆในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา

ในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการศึกษานั้น มีแนวทางในการระดม 4 ด้าน คือ

1. การระดมทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรบุคคลนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด เพราะคนที่มีคุณภาพสามารถทำให้เกิดการระดมการใช้ทรัพยากรประเภทอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง และประหยัดอีกด้วย โดยปกติในสังคมหนึ่งๆ จะประกอบด้วยคนที่มีความสามารถที่แตกต่างกันไปตามสาขาที่หลากหลายและความสามารถที่หลากหลายเหล่านี้ ล้วนแต่มีคุณค่าอันเกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาดังนั้น การระดมทรัพยากรคนที่มีประสิทธิภาพ จึงประกอบด้วยการระดมทรัพยากรบุคคล ทั้งภายในหน่วยงาน อาทิ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่และคนงาน กับ การระดมทรัพยากรบุคคลภายนอกหน่วยงาน อาทิ คณะกรรมการโรงเรียน สมาคมศิษย์เก่า สมาคมศิษย์เก่า วัด คหบดี และองค์การเอกชนต่างๆ
2. การระดมทรัพยากรการเงิน ได้จากการสรรหาและรวบรวมเงินทุนจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การระดมทรัพยากรการเงินจะสามารถทำได้มากขึ้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

2.1 องค์ประกอบทางสภาวะแวดล้อมของแหล่งเงินทุน แหล่งเงินทุนที่อุดมสมบูรณ์จะประกอบด้วย การมีระดับมาตรฐานทางเศรษฐกิจที่ดี มีการกระจายสถาบันการเงิน และการคลังอย่างทั่วถึง มีระบบการเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ การลงทุนเป็นไปอย่างกว้างขวาง และการออมเงินเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2.2 องค์ประกอบทางด้านความสามารถของผู้ทำการระดม ถึงแม้จะมีแหล่งเงินทุนอยู่มากมายเพียงใดก็ตาม หากผู้ทำการระดมขาดความรู้ความสามารถและขาดเทคนิควิธีที่ดี ก็ไม่ช่วยให้การระดมเงินทุนประสบความสำเร็จได้

การระดมทรัพยากรการเงิน สามารถทำได้ในรูปของเงินงบประมาณ เงินลงทุนของเอกชน เงินกู้ เงินอุดหนุน และเงินบริจาค ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยส่วนใหญ่แล้ว ทรัพยากรเงินจะได้จากเงินงบประมาณแผ่นดิน และรองมาเป็นเงินกู้จากธนาคาร

3. การระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ การมีวัสดุอุปกรณ์ที่มีปริมาณมากเพียงพอ และมีคุณภาพ ย่อมทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น

การระดมวัสดุอุปกรณ์ สามารถทำได้ทุกพื้นที่ เพียงแต่อาศัยเทคนิควิธีการในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ การรู้จักประดิษฐ์ คิดค้นสิ่งแปลกใหม่มาใช้ และการหาทางใช้ประโยชน์สูงสุดจากวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ นับเป็นการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง ส่วนแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญมี 3 แหล่ง คือ การผลิตวัสดุอุปกรณ์มาใช้อย่าง การจัดซื้อตามท้องตลาดและการใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. การระดมทรัพยากรการจัดการ การจัดการหรือการบริหารการศึกษาไม่ได้มีรูปแบบที่คงที่แน่นอน แต่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยการระดมสมองจากหลายๆฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นมุมมองของนักบริหารโดยตรง หรือมุมมองของผู้ไม่ใช่นักบริหารโดยตรง.

เมื่อจัดบุคลากรเพื่อให้รับผิดชอบงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและฝึกงานแล้ว ปัจจัยสำคัญที่ทางสถานศึกษาควรจะต้องสนับสนุน เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สถานศึกษาควรจะต้องให้การสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ดังนี้ (กรมอาชีวศึกษา. 2541ข : 6)

ปัจจัยในการดำเนินงาน

1. สำนักงาน ที่เป็นสัดส่วน สามารถติดต่อประสานงานได้อย่างสะดวก มีชุดรับแขก โต๊ะประชุม เก้าอี้ ตู้เอกสารที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
2. เครื่องใช้และวัสดุสำนักงาน ที่สนับสนุนให้การทำงานคล่องตัวขึ้น เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องพิมพ์ เครื่องพิมพ์ดีด โทรศัพท์ โทรสาร วัสดุสำนักงาน เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น
3. ขนพาหนะ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นงานที่ต้องติดต่อประสานงานกับภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานประกอบการที่รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การออกนิเทศนักเรียนในสถานประกอบการของอาจารย์นิเทศ

ปัญหาที่ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาต้องประสบอยู่เสมอ นั้น มีสาเหตุมาจากการได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งๆที่การจัดการเรียนการสอน ในสาขาช่างอุตสาหกรรมนั้นต้องมีการลงทุนสูง ด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ฝึกปฏิบัติ ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือ การขาดระบบการวางแผนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ระบบเบิกจ่ายเงินล่าช้า ผู้บริหารขาดความรู้และประสบการณ์ในงานธุรการ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยการจัดฝึกอบรมสัมมนา พร้อมทั้งจะต้องมีการติดตามและประเมินผลการบริหารเงินของสถานศึกษาในแต่ละปี เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้มีประสิทธิภาพ (ธีรวิทย์ บุญยโสภณ. 2542 : 64 – 65)

สรุปได้ว่า การจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และมีความสำคัญมากสำหรับสถานศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดสรรงบประมาณ จึงจะเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ เนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรให้มาจากรัฐบาล มีจำนวนจำกัด ถ้าการจัดสรร

งบประมาณโดยผู้บริหารไม่เข้าใจงาน จะทำให้เกิดการสูญเสียงบประมาณโดยไม่จำเป็น หรือบางทีอาจจะปฏิบัติงานไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ อันจะเป็นผลต่อเนื่องให้ผู้ปฏิบัติงานโดยตรง เกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายได้ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้และเข้าใจในเรื่องงานนั้นๆเป็นอย่างดีและมีความยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงาน ในการนำไปใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยนำมาใช้สนับสนุนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในด้านต่างๆ ดังนี้คือ จัดวัสดุ อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนอย่างเพียงพอ มีการจัดทำคู่มือ หนังสือ สื่อต่างๆที่จำเป็นให้กับนักเรียน จัดยานพาหนะในการไปนิเทศติดตามผลของอาจารย์นิเทศตามแผนการนิเทศ รวมถึงจัดยานพาหนะไปส่งนักเรียนวันแรกของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนมีสำนักงานที่เป็นสัดส่วน สามารถติดต่อประสานงานได้อย่างสะดวก เครื่องใช้และวัสดุสำนักงานที่สนับสนุนอำนวยความสะดวกให้การทำงานคล่องตัวขึ้น เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมเครื่องพิมพ์ เครื่องพิมพ์ดีด โทรศัพท์ โทรสาร วัสดุสำนักงาน เครื่องถ่ายเอกสาร เป็นต้น

4.3 การประสานงานกับสถานประกอบการ

การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน ขัดแย้งกันหรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์และมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึงความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติ จัดระเบียบงานให้เรียบร้อยและสอดคล้องกลมกลืนกัน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายในเวลาที่กำหนด (สุธี สุทธิสมบุญ. 2539 : 72)

ผู้ประสานงานที่ดีในองค์กร ควรทราบถึงภารกิจในการประสานงาน โดยทั่วไปภารกิจในการประสานงานจะมีขอบข่ายเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ (ศิริอร ชันธหัตถ์. 2536 : 150 - 154)

1. นโยบาย ตามปกติองค์กรจะกำหนดนโยบายไว้ องค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรย่อมจะต้องประสานนโยบายระหว่างองค์กร เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายขององค์กร
2. แผน องค์กรโดยทั่วไป จะกำหนดแผนงานและโครงการไว้ตามประเภทของแผนและโครงการ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องประสานแผนที่มีลักษณะเกี่ยวข้อง ตลอดจนการประสานโครงการที่เกี่ยวข้องด้วย
3. งานที่รับผิดชอบ นอกจากแผนและโครงการแล้ว จะพบว่าในองค์กรจะมีงานย่อยๆ ทั้งในโครงการและนอกโครงการ ผู้ประสานงานจะต้องเตรียมประสานงานที่เกี่ยวข้องให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี
4. คน ในการปฏิบัติในองค์กร ผู้ปฏิบัติงานจะต้องเกี่ยวข้องกับคน จึงจำเป็นต้องประสานงานกับคน ทั้งคนในองค์กรและนอกองค์กร ถ้าประสานงานดีงานทุกอย่างก็จะเสร็จเรียบร้อย

5. ทรัพยากร การปฏิบัติงานในองค์การ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องเกี่ยวข้องกับทรัพยากร เช่น เงิน อาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ อาจจะขอซื้อ ขอเช่า ขออนุญาตใช้ ถ้าผู้ปฏิบัติงานได้เตรียมจัดการประสานงานที่ดี ทุกอย่างจะสำเร็จเรียบร้อย

หลักการประสานงาน

การประสานงานมีหลักการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (ศิริอร ขันรหัตถ์, 2536 : 155)

1. จัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในองค์การหรือคนในองค์การกับคนนอกองค์การก็ตาม ควรได้มีการกำหนดตัวบุคคล เครื่องมือสื่อสาร วัน เวลา และสถานที่ ตลอดจนหมายเลขโทรศัพท์ในการติดต่อสื่อสาร เช่น บางองค์การจัดให้มีจดหมายข่าวประจำวันหรือประจำเดือน บางองค์การจัดให้มีระบบโทรศัพท์ภายในและกำหนดให้พนักงานติดต่อกันทางโทรศัพท์ได้ แม้กระทั่งพนักงานชั้นผู้น้อยกับผู้น้อย โดยถือหลักการว่า การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและการประสานงานได้

2. จัดให้มีระบบของความร่วมมือที่ดี คือความร่วมมือและประสานงาน โดยกระตุ้นให้สมาชิกในองค์การ มีความเต็มใจที่จะร่วมมือ ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจไมตรีต่อกัน เพื่อให้งานขององค์การดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุเป้าหมายขององค์การ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การฝึกทักษะในการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกขององค์การด้วยเพราะเพียงแต่การมีจิตใจที่อยากจะทำร่วมมือยังไม่เพียงพอ ยังต้องอาศัยทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงานเสมอ

3. จัดให้มีระบบประสานงานที่ดี การประสานงานในองค์การ ควรจัดให้เป็นระบบ ทั้งการประสานงานจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง จากเบื้องล่างสู่เบื้องบนและในระดับเดียวกัน เช่น จัดให้มีการประชุม การเลี้ยงน้ำชา หรือการเลี้ยงสังสรรค์เป็นครั้งคราว เพื่อประสานความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในองค์การ สำหรับการประสานงานระหว่างองค์การ ก็อาจจัดทำได้ในลักษณะเดียวกันนี้ เป็นต้น

4. จัดให้มีการประสานนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การให้สอดคล้องกัน เพราะตามปกติทุกองค์การ จะมีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ไว้ เป็นการยากที่สมาชิกในองค์การจะเข้าใจได้อันเป็นอุปสรรคต่อการประสานงานอย่างยิ่ง ดังนั้นเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารงานจำเป็นต้องจัดให้มีการประสานงานระหว่างนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ ให้สอดคล้องต่อกันและง่ายต่อการปฏิบัติ

5. จัดให้มีการประสานงานในรูปกระบวนการบริหารครบวงจร กล่าวคือ ในการบริหารจะประกอบด้วย ตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต ดังนั้น ในการประสานงานที่ดี จะต้องเริ่มต้นด้วยการวางแผนที่ดี กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามกำหนดเวลา และสถานที่ ตลอดจนผู้รับผิดชอบ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบว่า ในวันเวลาใด ใครทำอะไร ที่ไหนและอย่างไร เป็นการสะดวกแก่ทุกฝ่าย ในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับกระบวนการของการผลิตและผลผลิตต่อไป

การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

การประสานงานจะมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เมื่อมีสิ่งต่อไปนี้ คือ (ศิริอร ชันชหัตถ์,

2536 : 160)

1. โครงสร้างของการบริหารได้จัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ชัดเจนและรัดกุม
2. มีระบบเสนอรายงานตามสายการบังคับบัญชา ซึ่งยึดเป็นหลักปฏิบัติได้แน่นอน
3. มีเครื่องมือ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย เพียงพอและใช้การได้ดีและรวดเร็ว
4. มีบุคคลที่ทำหน้าที่ประสานงานที่มีความรู้สูงทำหน้าที่โดยเฉพาะ และบุคลากรนั้นจะต้องมีน้ำใจในการให้บริการสูง อดทน รู้จักแก้ปัญหา ดั้นด้นอยู่เสมอและมีมนุษยสัมพันธ์ดี
5. มีปฏิทินกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ ไว้ชัดเจน ว่าวันใดเดือนใดจะปฏิบัติเรื่องอะไร และมีการกระตุ้นเตือนเป็นครั้งคราว
6. จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรระดับต่างๆ ให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับงานเสมอ อาจจัดในรูปต่างๆ เช่น การประชุมสัมมนา การอบรม การประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 20 บัญญัติไว้ว่า “ การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมอาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ” นั่นก็หมายความว่า ต่อไปการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการจะได้รับความสนใจมากขึ้น เพราะเป็นกฎหมายที่ทุกสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ อีกทั้งยังมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินการฝึกอาชีพในลักษณะมุ่งใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน และสร้างแรงงานใหม่ โดยมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุน ให้เกิดสิทธิประโยชน์จากการเข้าร่วมรับผิดชอบในการพัฒนากำลังแรงงานของตนเองและส่วนรวมของประเทศ (ทศนา แสงวงศ์, 2542 : 77)

การดำเนินการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในทุกๆ ด้าน เพื่อให้การดำเนินงานจัดอาชีวศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง การบริหารแบบนี้ ส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญในการบริหารและจัดการในปัจจุบัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ของการจัดการศึกษาจำป็นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบและร่วมประเมิน การมีส่วนร่วมที่ดีควรกระทำในลักษณะการเป็นหุ้นส่วน (เสริมศักดิ์ วิสาตาภรณ์และคณะ, 2538 : 7)

ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการฝึกงานและฝึกอาชีพให้นักศึกษา จะเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตแรงงานที่มีสมรรถนะเหมาะสม ตามความต้องการของอุตสาหกรรม สถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรจะร่วมมือประสานงานกันจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มกำลังการผลิต

แรงงานเหล่านี้ ร่วมกันในการวางแผนการผลิต การใช้ ร่วมกันวางแผนการเรียนการสอนและการฝึกอบรม โดยรัฐเข้ามามีบทบาทส่งเสริมสนับสนุน จึงจะสามารถผลิตช่างฝีมือ ช่างเทคนิคตลอดจนวิศวกรที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (วีระพันธ์ สิทธิพงศ์. 2543 : 155) มีนโยบายที่สนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพอย่างชัดเจน ปรากฏในนโยบายของคณะรัฐมนตรี แผนการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนั้นยังมีนโยบายในแผนพัฒนา ระยะที่ 7 ของกรมอาชีวศึกษา สำหรับความร่วมมือในสถานศึกษานั้น มีกิจกรรมการฝึกงานของนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่เห็นเด่นชัด (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ. 2538 : 10)

ปัจจุบันสถานศึกษากับสถานประกอบการแยกกันดำเนินงาน เนื้อหาที่เรียนจึงไม่สัมพันธ์กับการทำงานหรือสอดคล้องกับตลาดแรงงาน แต่ในอนาคตต้องสนับสนุนให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย นับตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติ การถ่ายโอนประสบการณ์วิชาชีพเข้าเป็นหน่วยการเรียนรู้ (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 243)

รูปแบบความร่วมมือของสถานประกอบการ การจัดการอาชีวศึกษา ได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ (ทัศนาศ แสงศักดิ์. 2542 : 79 – 80)

1. เป็นกรรมการ เช่น กรรมการที่ปรึกษา กรรมการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น
2. ร่วมมือกับสถานศึกษาในรูปของการฝึกงาน เช่น บริษัท ซี. พี. เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด องค์การการค้าของคุรุสภา หน่วยงานต่างๆ เป็นต้น
3. เข้าร่วมโครงการทวิภาคี (Dual system) ของสถานศึกษา โดยมีรูปแบบการจัดฝึกอาชีพที่เป็นระบบ
4. สถานประกอบการติดต่อขอรับนักเรียนนักศึกษา เป็นแรงงานชั่วคราวในช่วงเทศกาลสำคัญ นักเรียนนักศึกษาได้รับความรู้และค่าจ้างตอบแทนเป็นรายวัน เช่น ห้างสรรพสินค้าพาด้า ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน เป็นต้น
5. สถานประกอบการให้การสนับสนุนด้านการเงิน (sponsor) เช่น สถานประกอบการขอตั้งร้านแสดงสินค้า ของลงประชาสัมพันธ์ในหนังสือหรือเอกสาร เป็นต้น รูปแบบนี้ไม่มีข้อผูกมัดมากนัก สถานศึกษาจะได้รับผลประโยชน์ในรูปของเงิน ส่วนสถานประกอบการจะได้รับการประชาสัมพันธ์
6. ความร่วมมือด้านวิชาการที่ทำความตกลงร่วมกันเป็นกรณีเฉพาะเรื่อง ขึ้นอยู่กับสถานประกอบการแต่ละแห่ง เช่น
 - 6.1 โครงการร่วมมือกับสมาคมผู้ค้าอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อให้สถานศึกษาผลิตกำลังคนในสาขาอัญมณีและเครื่องประดับ
 - 6.2 โครงการร่วมมือกับบริษัทเทคโนโลยีสื่อสาร เพื่อให้สถานศึกษาผลิตกำลังคนด้านเทคโนโลยีสื่อสาร
 - 6.3 โครงการร่วมมือกับ บริษัท ชิว เนชั่นแนล จำกัด เพื่อผลิตช่างบริการอิเล็กทรอนิกส์

6.4 โครงการร่วมมือกับบริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด เพื่อผลิตช่างซ่อมตัวถังและพ่นสีรถยนต์

6.5 โครงการร่วมมือกับบริษัท ฮอนด้า มอเตอร์ โตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เพื่อจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ในรูปแบบของศูนย์บริการและผลิตกำลังคนอุตสาหกรรมยานยนต์

6.6 โครงการร่วมมือกับบริษัท โอซีซี จำกัด เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเสริมสวย

6.7 โครงการร่วมมือกับสมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาช่างเย็บจักรอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค

6.8 โครงการร่วมมือกับกลุ่มธุรกิจโรงแรมและท่องเที่ยว เพื่อผลิตกำลังคนในสาขาธุรกิจโรงแรมและท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับจากความร่วมมือ จำแนกให้เห็นเป็นส่วนๆ ดังนี้ (วิระพันธ์ ลิทธิพงศ์, 2543 : 156 – 157)

สถานศึกษา

1. เป็นช่องทางให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการกำลังคนทางช่างอุตสาหกรรม และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

2. สามารถสร้างประสบการณ์ตรงทางด้านอาชีพให้กับนักศึกษา

3. ผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม

4. ลดเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมการฝึกงาน

5. นักศึกษาได้รับประสบการณ์จริงในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรที่ทันสมัย

6. ลดภาระในการหางานให้กับผู้สำเร็จการศึกษา

7. สถานศึกษาได้ใช้ทรัพยากรจากสถานประกอบการเพื่อประโยชน์ในการศึกษา

8. ได้ข้อมูลที่ต้องการ สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

9. ครูอาจารย์มีโอกาสพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ทันเทคโนโลยีจากสถานประกอบการ

10. สามารถแลกเปลี่ยนบุคลากรในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ

สถานประกอบการ

11. ได้เสริมความรู้ที่สถานศึกษาและสถานประกอบการยังขาดอยู่

12. ได้ผู้ชำนาญการหรือนักวิชาการมืออาชีพจากสถานประกอบการ เป็นอาจารย์พิเศษหรือเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ

สถานประกอบการ

1. ได้มีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษา อันถือเป็นการทำประโยชน์ให้กับสังคม
ส่วนรวม
2. ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ ให้ตรงกับความต้องการ
3. เป็นการประหยัดงบประมาณและบุคลากรได้บ้าง จากการใช้แรงงานของ
สถานศึกษาร่วมในขบวนการผลิตและประหยัดในการรับภาระการฝึกอบรมพนักงานใหม่ในการรับเข้า
ทำงาน
4. ได้แรงงานที่มีคุณภาพและพร้อมเข้าทำงาน
5. ได้ใช้ประโยชน์ทางวิชาการและความชำนาญการจากสถานศึกษา ทางด้านอุปกรณ์
ทดสอบ
6. ก่อให้เกิดความร่วมมือในการค้นคว้าและวิจัย ในการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ สำหรับ
พัฒนาผลผลิตของสถานประกอบการ
7. กระตุ้นให้บุคลากรของสถานประกอบการตื่นตัวต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถ
8. ประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นในระยะยาวตลอดไป

นักเรียน นักศึกษา

1. ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมอย่างดี ครบถ้วน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
2. เกิดความคุ้นเคยกับโลกงานอาชีพ ได้ประสบการณ์ตรง ได้รู้จักงาน ผู้คน เพื่อนร่วม
อาชีพ และรู้ช่องทางงานและแนวทางประกอบกิจการมากขึ้น
3. สามารถปรับปรุงตนเอง และพัฒนาความสามารถของตนเองให้เหมาะสมกับอาชีพที่จะ
ประกอบในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น
4. มีโอกาสได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสถานประกอบการ
5. นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพของตน
6. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีสมรรถนะเหมาะสมและพร้อมจะทำงาน

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและวงการอุตสาหกรรมเพราะนอกจากเกิดความ
ร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาแล้วผู้เข้ารับการฝึกงานจะได้รับประโยชน์ 3 ด้าน คือ

1. ทักษะในการปฏิบัติงานแต่ละอย่าง
2. ทักษะในการปฏิบัติงานโดยส่วนร่วม
3. การพัฒนาบุคลิกภาพ

วิธีการประสานงานกับสถานประกอบการ

กรมอาชีวศึกษา (2541ข : 19) ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการประสานงานระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการไว้ดังนี้

1. เตรียมทีมงานที่จะประสานงานกับสถานประกอบการ
2. เตรียมข้อมูลและสื่อในการนำเสนอแก่สถานประกอบการ
3. มีการนัดหมายเพื่อขอเข้าพบเจ้าของสถานประกอบการ
4. นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
5. ชี้แจงผลประโยชน์ที่สถานประกอบการจะได้รับ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 5) ได้กำหนดขั้นตอนการประสานงานกับสถานประกอบการไว้ดังนี้

1. ประสานงานกับสถานประกอบการ ขอเยี่ยมชมสถานประกอบการ เพื่อสำรวจ ลักษณะงานของสถานประกอบการ
 2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ สถานประกอบการที่มีความประสงค์รับนักเรียน เข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
 3. ประชุมร่วมกับสถานประกอบการ นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนการฝึก ปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตร ฯ การจัดทำแผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่ จำเป็นในการฝึก การนิเทศติดตามผล การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และการกำหนดรายวิชาที่ นำไปฝึกในสถานประกอบการแต่ละแห่ง
 4. ชี้แจงผลประโยชน์ที่สถานประกอบการจะได้รับ
- ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ มีดังต่อไปนี้
1. เป็นการพัฒนานุเคราะห์ของสถานประกอบการ
 2. สามารถวางแผนการผลิตกำลังคนระยะยาว
 3. สามารถผลิตบุคลากรตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
 4. ลดปัญหาอัตราการเข้า ออกของพนักงานประจำ
 5. ลดต้นทุนค่าจ้างแรงงาน

พิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์ (2537 : 197) ได้ศึกษาปัญหาด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ พบว่า คณะกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศ และนักศึกษาฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ต่างมีปัญหาโดยรวมอยู่ใน ระดับน้อย แสดงว่า สถานศึกษามีการเตรียมการด้านการประสานงานกับสถานประกอบการพอสมควร อีกทั้งสถานประกอบการที่รับนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ จึงง่ายและสะดวกใน การติดต่อ ถึงแม้จะมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาที่น่าสนใจ คือ การทำงานของคณะกรรมการดำเนินงานไม่มีความคล่องตัว ถ้าช้า ซึ่งเป็นปัญหาต่อการประสานงาน ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการ ฯ ไม่มีระบบการทำงานที่แน่นอน ไม่มีการแต่งตั้งหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ชัดเจน

ปัญหาของความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ได้แก่ การขาดงบประมาณ สถานประกอบการภาคเอกชนในบางท้องถิ่นน้อย ภาคเอกชนยังมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากความร่วมมือ มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการนิเทศของอาจารย์ และความรับผิดชอบของนักศึกษาที่ไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ขาดรูปแบบของความร่วมมือที่เปิดโอกาสและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์และคณะ. 2538 : 10) สถานประกอบการ แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในแต่ละท้องถิ่นมีความต้องการแรงงานในช่วงเวลาต่างกัน บางแห่งรับนักศึกษาเข้าฝึกงานในช่วงเวลาเทศกาลประจำปี เทศกาลท่องเที่ยว ฯลฯ การจัดนักศึกษาออกฝึกงานจึงต้องอยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ควรจะให้ฝึกในภาคใด และจะจัดหมุนเวียนอย่างไร

สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ (2546 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยศึกษาความร่วมมือใน 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการก่อนการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การสัมมนาการดำเนินงานฝึกอาชีพและการประเมินผลการเรียนและการฝึกอาชีพ ผลการวิจัย พบว่า

1. ความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการเรียนและการฝึกอาชีพ และด้านการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการก่อนการดำเนินงาน ด้านการสัมมนาการดำเนินงานฝึกอาชีพและด้านการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษากับบุคลากรในสถานประกอบการ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งภาพรวมและรายด้าน

กรมอาชีวศึกษา (2541ข : 20) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการในการจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้นักเรียน ดังนี้

1. ติดต่อสถานที่สำหรับฝึกงานอาชีพหลายๆ แห่ง
2. คัดเลือกสถานที่ที่ได้มาตรฐาน และมีกิจการสอดคล้องกับวิชาชีพตามหลักสูตร
3. จัดทำทะเบียนรายชื่อสถานที่ฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่คัดเลือกแล้ว

4. ตกลงวิธีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรกับสถานฝึกงานอาชีพ และวิธีการติดตามประเมินผลเพื่อมุ่งให้การฝึกงานของนักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์

ในการพิจารณาความเหมาะสมของสถานประกอบการ สำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพนั้น สถานศึกษา จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่าง (กรมอาชีวศึกษา. 2541ข : 20) ดังนี้

1. เป็นสถานที่ในท้องถิ่นที่ไม่ไกลจากสถานศึกษาเกินไป หากอยู่ไกลต้องเลือกสถานที่ที่มีการคมนาคมสะดวก
2. กิจกรรมของสถานที่นั้นต้องสอดคล้องกับวิชาชีพที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่
3. เป็นสถานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรม
4. เป็นสถานที่ที่มีปริมาณงานและมีมาตรฐานตามที่คณะกรรมการลงมติเห็นชอบ
5. เจ้าของสถานฝึกปฏิบัติวิชาชีพยินยอมให้นักศึกษาเข้าฝึกงาน

เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของสถานประกอบการได้แล้ว สถานศึกษาควรแต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินการสำรวจสถานประกอบการ ดังนี้ (พิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์. 2537 : 61)

1. สถานศึกษาแต่งตั้งอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพและอาจารย์ผู้อาวุโสที่คนท้องถิ่นรู้จักคุ้นเคยเป็นกรรมการ
2. เชื่อมชมกิจการของสถานประกอบการ
3. สัมภาษณ์และบันทึกการสัมภาษณ์
4. พิจารณาสถานที่ฝึกงานที่เหมาะสมและจัดทำทะเบียนรายชื่อสถานประกอบการที่คัดเลือกแล้ว
5. สอบถามความสมัครใจของนักศึกษา และขอความเห็นชอบจากผู้ปกครองในการฝึกงาน
6. ประกาศรายชื่อสถานประกอบการให้นักศึกษาทราบเพื่อให้โอกาสนักศึกษาไปติดต่อฝึกงานด้วยตนเองหรือจะให้สถานศึกษาจัดให้ตามควรแก่กรณี

หน้าที่ของสถานศึกษาเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ (พิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์. 2537 : 62)

1. แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่คัดเลือกสถานที่ฝึกงานอาชีพของนักศึกษา
2. แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
3. จัดทำแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์สถานประกอบการ และจัดทำแบบฟอร์มเก็บข้อมูลรายชื่อสถานประกอบการที่คัดเลือกแล้ว
4. จัดสัมมนาครูอาจารย์ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้ทราบแนวปฏิบัติและสรุปผลข้อดี ข้อเสีย รวมทั้งปัญหาเพื่อปรับปรุงการฝึกงานรุ่นต่อไป

5. จัดประชุมนักศึกษาชี้แจงเกี่ยวกับการฝึกงานให้ทราบกฎ ระเบียบ ของสถานประกอบการ ตลอดจนการวางตัวระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และชี้แจงให้ทราบวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
6. กำหนดให้นักศึกษา มีโอกาสเยี่ยมชมสถานประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นระยะ ๆ
7. จัดกิจกรรมให้นักศึกษาที่จะออกฝึกงานได้รับทราบ ประสบการณ์ ปัญหาและความคิดเห็นจากนักศึกษาที่ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพมาแล้ว
8. จัดครู อาจารย์ทำหน้าที่ ผู้ประสานงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพและจัดครู อาจารย์ควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยกำหนดให้มีการติดตามผล และควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้นักศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
9. จัดทำคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้นักศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
10. จัดทำสมุดบันทึกระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในแต่ละวัน สำหรับนักศึกษาเป็นผู้บันทึก
11. ขอร่างระเบียบว่าด้วยการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ความประพฤติ การลา การลงโทษ ความรับผิดชอบทั่วไป การบันทึกประจำวัน ฯลฯ
12. จัดทำแบบฟอร์มต่างๆ ซึ่งมีตัวอย่างแนบมาพร้อมนี้ สถานศึกษาอาจดัดแปลงปรับปรุงได้ คือ
 - 12.1 หนังสือขอความอนุเคราะห์สถานประกอบการให้รับนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
 - 12.2 หนังสือแสดงความยินยอมรับนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการแนบไปกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อให้ความสะดวกแก่สถานประกอบการ
 - 12.3 หนังสือส่งตัวนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
 - 12.4 หนังสือแสดงความยินยอมจากผู้ปกครองของนักศึกษา
 - 12.5 แบบฟอร์มลงทะเบียนเพื่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา
 - 12.6 แบบฟอร์มสัญญาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพนอกสถานศึกษา
 - 12.7 แบบฟอร์มลงเวลาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา
 - 12.8 แบบฟอร์มประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และแบบฟอร์มประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพแล้ว
 - 12.9 แบบฟอร์มสำหรับครูอาจารย์นิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
 - 12.10 ใบรับรองแสดงว่านักศึกษาผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้เจ้าของหรือผู้จัดการสถานประกอบการลงนามเพื่อมอบให้นักศึกษา

12.11 จัดทำประกาศนียบัตรหรือโล่เพื่อมอบให้เป็นเกียรติแก่สถานประกอบการ โดยกรมอาชีวศึกษาลงนาม

12.12 จัดทำหนังสือขอบคุณสถานประกอบการ

สรุปได้ว่า การประสานงานกับสถานประกอบการนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ สถานศึกษาควรประสานงานกับสถานประกอบการในเรื่องต่างๆ เช่น การขอเยี่ยมชมสถานประกอบการ เพื่อสำรวจลักษณะงานของสถานประกอบการ ประชุมร่วมกับสถานประกอบการ นำเสนอรูปแบบการจัด การเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรฯ การจัดทำแผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การ สนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การนิเทศติดตามผล การประเมินผลการฝึก ปฏิบัติวิชาชีพและการกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกในสถานประกอบการแต่ละแห่งเพื่อให้การดำเนินงานการ ฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของนักเรียน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ สำเร็จตามเป้าหมาย มี คุณภาพ ประหยัดเวลาและทรัพยากร เกิดความผูกพันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้เพื่อ ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีแก่ผู้เกี่ยวข้อง เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการใน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้นักศึกษา จะเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตแรงงานที่มีสมรรถนะเหมาะสม ตาม ความต้องการของอุตสาหกรรม สถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรจะร่วมมือประสานงานกันจัด การศึกษาเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตแรงงานเหล่านี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

4.4 การนิเทศติดตามผล

การนิเทศการศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับ เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้อง ควบคู่กับการจัดการศึกษา รวมทั้งการบริหารการศึกษา ได้แก่ การนิเทศการศึกษา ในพระราชบัญญัติ การศึกษาระดับปัจจุบันไม่ได้กล่าวไว้ อย่างไรก็ตามการนิเทศการศึกษาก็ยังมีความจำเป็น เพราะการนิเทศ การศึกษา เป็นส่วนช่วยและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาและพัฒนา จากระดับหนึ่งไปสู่ระดับ หนึ่งได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังมีบทบาทในหลายๆอย่างต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้ทั้งเนื้อหาสาระที่เกิด ประโยชน์อย่างแท้จริง และความคาดหวังในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สุธรรม เดชนครินทร์, 2544 : 139)

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนระบบการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จึงต้องแปรเปลี่ยนไปตามระบบการศึกษา จำเป็นต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถเพื่อรับและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเป็นอยู่ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ สำคัญ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2542 : 221)

ความหมายการนิเทศ

การนิเทศมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Supervision” ตามรูปศัพท์ หมายถึง การให้ความ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและปรับปรุง ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน หมายถึง

การชี้แจง การแสดงและการจำแนก

สัจ จูทรานันท์ (2530 : 10) ให้ความหมายการนิเทศไว้ว่า หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เป็นลักษณะงานที่มอบหมายให้ครูหรือ ผู้นิเทศ กระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาในการที่จะนำวิธีสอน สื่อการเรียนการสอนมาใช้ โดยเน้นถึง ทักษะในการติดต่อสื่อสารปัจจุบัน การนิเทศเป็นความพยายามที่จะช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครู ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียน

ธงชัย สุวณัฒน์เมฆินทร์ (2532 : 24 - 26) ให้ความคิดเกี่ยวกับการนิเทศว่า เป็นแนวความคิด เกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นขบวนการร่วมกันของครูและ บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน

รัตนฐา ชุมพาลี (2542 : 11) สรุปว่า การนิเทศ คือกระบวนการที่ครูและบุคลากร ทางการศึกษาร่วมมือกันดำเนินงาน เพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ในทางที่ดีขึ้นอันจะ ส่งผลให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

วิเชียร แสสนสนิท (2542 : 24) กล่าวถึงการนิเทศว่า เป็นกระบวนการชี้แนะ แนะนำให้ ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครู ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การนิเทศการศึกษาจัดเป็นวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นเรื่องที่สามารถพิสูจน์ได้ ทดลองได้ และการนิเทศ เป็นการปฏิบัติงานแบบประชาธิปไตย โดยให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

สรุปความหมายของการนิเทศว่า เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในความร่วมมือ ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ เป็นไป ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยตั้งอยู่บนฐานของความเท่าเทียมกันในความ เป็นประชาธิปไตย โดยมีจุดมุ่งหมายสุดท้ายก็คือ คุณภาพของเด็กนักเรียนที่พึงประสงค์

ความมุ่งหมายของการนิเทศ

ในการดำเนินการใดๆก็ตาม ถ้าไม่มีจุดหมายที่ชัดเจน ก็จะทำให้งานนั้นยากแก่การปฏิบัติ การนิเทศก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากไม่มีจุดหมายที่ชัดเจน ก็จะทำให้การศึกษาไม่มีทิศทาง ยากที่จะนำไปสู่ ผลสำเร็จ ดังนั้นนักการศึกษาจึงพยายามที่จะตั้งจุดหมายที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้นิเทศใช้เป็นทิศทางในการ นิเทศ ซึ่งนักการศึกษาของไทยและต่างประเทศ ได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

สัจ จูทรานันท์ (2530 : 7 – 8) กล่าวถึงจุดหมายของการนิเทศ มี 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาคน ได้แก่ การร่วมทำงานระหว่างครูกับผู้นิเทศ อันเป็นผลก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน ได้แก่ การทำให้การสอนของครูดีขึ้นเป็นการพัฒนาวิชาชีพของครู
3. เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ เป็นผลมาจาก ร่วมกันคิดร่วมกันทำและแลกเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม ไม่ใช่คอยจับผิด ข่มเหงการประสานสัมพันธ์เป็นอย่างดี

4. เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ ทำให้บุคคลตั้งใจทำงาน การนิเทศย่อมสำเร็จได้ยากหากขาดขวัญกำลังใจ

รัตน์ฐา ชุมพาลี (2542 : 13) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นไปเพื่อพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงการเรียนการสอนของครู พัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งแก้ไขป้องกันปัญหาทางการศึกษา รวมทั้งเสริมสร้างความเชื่อมั่นและกำลังใจให้ครู

ประหยัด พิมพา (2542 : 17) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า เป็นการมุ่งพัฒนาครูเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อให้ครูมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนรู้จักวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลไปยังนักเรียนได้พัฒนาไปตามเป้าหมายของการศึกษา

สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาได้ว่า เพื่อพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะครู อาจารย์ ให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ ตลอดจนส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงเพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาและครู อาจารย์

หลักการนิเทศการศึกษา

การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ตาม ผู้ปฏิบัติย่อมเกิดประสบการณ์ต่างๆ จากการปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้น หลายครั้งเข้าผู้ปฏิบัติก็สามารถเกิดความคิดรวบยอด และสามารถสรุปเป็นหลักการได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์ เพราะจะเป็นแนวทางของพฤติกรรมและการกระทำในปัจจุบันและในอนาคต การนิเทศการศึกษาได้มีการปฏิบัติมาช้านาน ได้มีนักการศึกษาสามารถสรุปรวบรวมจากประสบการณ์ ของผู้นิเทศมาเป็นหลักการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (วิจิตร ดิจนติก. 2537 : 30 – 31 ; อ้างอิงจาก Burton & Brueckner. 1965 : 71 - 72) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา ควรมีความรู้ถูกต้องตามหลักวิชาการ คือเป็นไปตามค่านิยมและกลวิธี โดยมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษา ควรจะเป็นวิทยาศาสตร์ คือเป็นไปอย่างมีลำดับเป็นระเบียบ ในกระบวนการทำงาน มีการรวบรวมและสรุปผล จากข้อมูลที่ต้องการและเชื่อถือได้
3. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นประชาธิปไตย คือเคารพในตัวบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้มีความร่วมมือ ใช้อำนาจน้อยที่สุด
4. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการสร้างสรรค์ คือการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้แสดงออกและพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงานให้มากที่สุด

รัตนฐา ชุมพาลี (2542 : 13) ได้ให้ความเห็นว่า หลักการนิเทศการศึกษาควรเป็น วิทยาศาสตร์ ดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ โดยผ่านตัวครูและบุคลากรทางการศึกษา บรรยายภาพของการนิเทศควรเป็นแบบประชาธิปไตย คือมีความเป็นกันเอง ตกลงร่วมกันอย่างมีเหตุผลและเป็นไปตามความต้องการของครู

ประหัต พิมพา (2542 : 17) ได้ให้ความเห็นว่า หลักการนิเทศต้องเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชา มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ มีการทำงานแบบมีแบบแผน มีแผนงานและจุดมุ่งหมายที่แน่นอน รวมทั้งเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงานโดยตรงทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเชื่อมั่นและพึ่งตนเองได้ต่อไปอย่างถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์ทั้งผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ มีความพึงพอใจร่วมกัน

จากแนวคิดดังกล่าวพอสรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษา ควรให้สัมพันธ์กับการบริหาร ตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา มีระบบการทำงานและการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมเสนอความคิด เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้มนุษย์สัมพันธ์และสามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดในลักษณะการประสานความร่วมมือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทางวิชาชีพ โดยยึดหลักการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อันส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ

กระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งในการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จ ถ้าหากการทำงานจากจุดเริ่มต้น ไปถึงจุดสุดท้ายกระทำแบบมีกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของกระบวนการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

แฮริส (วิจิตร ดิจนติก. 2537 : 31-32 ; อ้างอิงจาก Harris. 1963 : 14-15) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษา ที่เรียกด้วยอักษรย่อว่า POLCA มีดังนี้

1. การวางแผน (Planning Processes) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยคิดว่าจะทำอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธิดำเนินการ กำหนดงานที่จะดำเนินการ และคาดคะเนถึงผลที่จะได้รับจากโครงการ
2. การจัดองค์การ (Organizing Processes) หมายถึง การจัดโครงสร้างของการดำเนินการ โดยสร้างเกณฑ์ในการทำงาน จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงาน โดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการประสานงาน มอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่
3. การเป็นผู้นำ (Leading Processes) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำ โดยดำเนินการ การตั้งวินิจฉัยสั่งการ การคัดเลือกตัวบุคคล กระตุ้นให้บุคลากรทำงาน การสาธิตในการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือ การติดต่อสื่อสาร การให้กำลังใจ การให้คำแนะนำ ให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน แสดงและอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

4. การควบคุม (Controlling Processes) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงาน การชี้แนะ การอนุญาตให้บุคคลพ้นจากหน้าที่ ตกเตือนให้ผู้ปฏิบัติงานได้ผลคืออย่างสม่ำเสมอ

5. การตรวจสอบ (Assessing Processes) หมายถึง การตรวจสอบพิจารณาการปฏิบัติงาน การประเมินผลและการวิเคราะห์วิจัยผลงาน เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นการดำเนินการที่ต้องอาศัยลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ก่อให้เกิดการประสานความร่วมมืออย่างเป็นระบบ ลำดับขั้นตอนในการนิเทศศึกษานั้น นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน ในการให้ความสำคัญที่จะต้องมีการวางแผนและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นกระบวนการ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องอย่างเป็นระเบียบแบบแผน โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี พร้อมด้วยความรู้ความมีเหตุผลและความเป็นไปได้ ส่วนการวางแผนมีหลักการใหญ่ที่ประกอบไปด้วย การสำรวจสภาพปัญหา การวางแผน การประสานงาน การปฏิบัติตามแผนหรือโครงการ การควบคุมและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

การนิเทศการศึกษากับการอาชีวศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2533 ได้กำหนดความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อพัฒนาและควบคุมมาตรฐานทางบริหารและวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษา ตามที่กรมอาชีวศึกษากำหนด
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา
4. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน รวมถึงเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น
5. เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ โดยประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆของกรมอาชีวศึกษา เพื่อมิให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน
6. เพื่อประสานงานทางวิชาการ จริยธรรม วัฒนธรรม การบริการชุมชน ระหว่างสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศ

การนิเทศติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

การนิเทศติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนในสถานประกอบการ เป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การฝึกปฏิบัติวิชาชีพประสบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และหลักการของหลักสูตร ต้องมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และเพื่อเป็นการประสานความสัมพันธ์ ความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ (สมจิตร สุธางกูร. 2547 : 14)

1. การนิเทศที่ดี
2. นิเทศสม่ำเสมอ
3. มีการบันทึกการนิเทศ
4. รายงานผลนิเทศตามลำดับชั้น

ข้อควรระวังในการนิเทศ

1. ไม่สร้างความยุ่งยากให้กับสถานประกอบการ
2. ไม่นิเทศซ้ำซ้อนในสถานประกอบการเดียวกัน

หน้าที่ของอาจารย์ผู้ควบคุม/อาจารย์นิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ (สมจิตร สุธางกูร. 2547 : 15)

1. ตรวจสอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพสม่ำเสมอประมาณเดือนละ 1 ครั้ง หรือตามมติที่ประชุมทุกครั้ง หากมีความเห็นเพิ่มเติมควรบันทึกไว้ด้วย
2. ศึกษาการปฏิบัติงานของสถานประกอบการ เพื่อให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเพิ่มเติม และปรับปรุงในส่วนที่นักศึกษบกพร่อง ช่วยแนะถึงนิสัยที่ดีในการทำงานโดยเน้นความรับผิดชอบการรู้จักช่วยเหลือและความเชื่อมั่นในการทำงาน หากมีสิ่งใดเป็นความรู้เพื่อความสำเร็จในการทำงานต้องให้คำแนะนำเพิ่มเติม
3. รายงานผลการควบคุมการฝึกงานต่อหัวหน้าคณะวิชาเป็นระยะ ๆ และเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้รายงานต่อหัวหน้าสถานศึกษาพร้อมเสนอปัญหาที่พบ เพื่อปรับปรุงการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้ได้ผลดี
4. ผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จัดให้มีการสัมมนานักศึกษาฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ภายใต้งานการควบคุมของตน ประมาณ 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง หรือตามมติที่ประชุมคณะกรรมการ เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกงานรุ่นต่อไป
5. ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพโดยพิจารณาจากบันทึกผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จากการสังเกตของตนเองแล้วกรอกแบบประเมินผล

พินิจ สุริยะ (2539 :123 –124) ทำการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค ในการส่งนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมออกฝึกงานในสถานประกอบการ จากผลของการวิจัย ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์นิเทศ ไว้ดังนี้

1. ทำแบบฟอร์มที่จะใช้บันทึกข้อมูลตลอดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา
2. ทำแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพและหนังสือรับรอง แสดงว่า นักเรียนนักศึกษา ผ่านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้เจ้าของหรือผู้จัดการสถานประกอบการลงนาม เพื่อที่จะมอบให้นักเรียน นักศึกษา
3. แต่งตั้งอาจารย์ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้นิเทศ

4. ให้อาจารย์นิเทศ นิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ประมาณเดือนละ 1 ครั้ง หรือตามแผนการนิเทศทุกครั้ง

5. ให้งานผลการนิเทศต่อหัวหน้าสถานศึกษาเป็นระยะๆ เพื่อเสนอปัญหาที่พบและเพื่อปรับปรุงการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้ได้ผลดี

แนวทางการนิเทศฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ควรปฏิบัติดังนี้

1. จัดประชุมอาจารย์ประจำวิชาที่นำไปฝึกในสถานประกอบการ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานและแผนการนิเทศ เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน
2. จัดทำเอกสารการนิเทศ เพื่อสามารถติดตามผล และรายงานผลการนิเทศ ตามลำดับขั้น
3. อาจารย์ประจำวิชา นิเทศตามปฏิทินการปฏิบัติงานและแผนการนิเทศ
4. จัดให้นักเรียนกลับมาประชุม สัมมนานิเทศภายในสถานศึกษา อย่างน้อย 2 ครั้งต่อภาคเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้นักเรียนนำเสนอผลงานที่ได้ปฏิบัติในระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์ประจำวิชาได้มีโอกาสให้คำแนะนำ แนวทางการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ การบันทึกรายงานการปฏิบัติงาน รวมถึงเรื่องอื่นๆ ได้แก่ การแจ้งข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษา
5. ประชุมสรุปผลการนิเทศเมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
6. รายงานผลการนิเทศตามลำดับขั้น

กรมอาชีวศึกษา (2541ข : 20 - 21) ได้กำหนดให้ สถานศึกษาต้องจัดระบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ เพราะการนิเทศเป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้ทราบผลการดำเนินงานของฝึกปฏิบัติวิชาชีพ คุณภาพของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูล ในการปรับปรุงการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรโดยสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. มีอาจารย์นิเทศ ออกนิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการชัดเจนและสม่ำเสมอ
 - 1.1 มีคำสั่งแต่งตั้งอาจารย์นิเทศ
 - 1.2 มีตารางการนิเทศ
 - 1.3 จัดบรรจุชั่วโมงนิเทศของอาจารย์นิเทศลงในตารางสอนรายบุคคล
 - 1.4 อำนวยความสะดวกเรื่องการเดินทางไปนิเทศ
 - 1.5 จัดทำข้อมูลสำหรับไปนิเทศให้พร้อมและเป็นระบบ เช่น สถานที่ตั้ง หมายเลขโทรศัพท์ รายชื่อครูฝึก ครูควบคุมการฝึก รายชื่อนักเรียนในแต่ละสถานประกอบการและเส้นทางการเดินทางของสถานประกอบการ
 - 1.6 จัดทำสมุดบันทึกการนิเทศ
2. นำผลนิเทศมาปรับปรุงประเมิน
 - 2.1 กำหนดตรวจสอบสมุดบันทึกการฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นประจำทุกสัปดาห์

2.2 กำหนดวันนิเทศนักเรียนในสถานประกอบการอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2.3 สรุปผลการนิเทศเพื่อรายงานตามลำดับชั้น

2.4 นำสรุปผลการนิเทศ บรรจุเป็นวาระการประชุมของคณะกรรมการดำเนินงาน

อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและฝึกงาน

จากที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า การนิเทศติดตามผล คือ การให้ความช่วยเหลือ แนะนำหรืออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ มีการประชุมร่วมกัน ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ โดยมีอาจารย์นิเทศประจำรายวิชาเป็นผู้รับผิดชอบ มีการนิเทศติดตามผลตามปฏิทินและแผนการนิเทศ คู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามเนื้อหารายวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เป็นงานที่ช่วยพัฒนาในด้าน การเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และหลักการของหลักสูตร เพื่อประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรบุคลากรในสถานศึกษาและสถานประกอบการ การจัดทำโครงการนิเทศนั้น สถานศึกษาควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ แล้วนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ควรมีการประเมินผลโครงการนิเทศ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพต่อไป

4.5 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ความหมายของการประเมินผล

การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน และเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัดและบอกให้ผู้วางแผนและผู้ปฏิบัติตามแผนรวม ทั้งผู้เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายต่างๆ ได้รู้ว่า แผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติ ซึ่งเสียทั้งเวลา กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่ายไปนั้น เมื่อทำเสร็จแล้วได้ผลเป็นประการใด เป็นไปตามที่คาดหมายและความมุ่งหวังมากน้อย อย่างไรและสามารถนำผลการประเมินนี้ มาพิจารณาตัดสินใจต่อไปอีกว่า ควรจะดำเนินการตามโครงการนี้ต่อไปหรือควรจะหยุดเพียงแค่นี้ เป็นต้น (อนันต์ เกตุวงศ์. 2534 : 313)

ไพศาล หวังพานิช (2536 : 13) ได้นิยามการประเมินผลว่า หมายถึงกระบวนการในการตัดสินใจ ตีราคาลงสรุป เพื่อพิจารณาความเหมาะสมหรือหาคุณค่าของคุณลักษณะและพฤติกรรม เช่น ผลการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติโดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียด ที่ได้จากการวัดเป็นหลักและใช้วิจารณ์ญาณประกอบการพิจารณา

พะยอม วงศ์สารศรี (2538 : 144) นิยามความหมายของการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการของการตัดสินใจ การวินิจฉัย การตีราคา สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นระบบและมีหลักเกณฑ์ โดยอาศัยความยุติธรรม ความไม่ลำเอียงหรืออคติของผู้ประเมิน เช่น ตัดสินว่า สุภาพงานดีเยี่ยม ก็ต้องอยู่บนรากฐานของความยุติธรรม สามารถชี้แจงบอกกล่าวให้ผู้อื่นทราบได้ว่า น่าจะไว้วางใจความดีเยี่ยมของผู้ถูกประเมิน

จากความหมายของการประเมินผลตามที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า หมายถึง การวัดและตรวจสอบ คุณเล็ดติดตาม เพื่อที่จะรู้ว่า การดำเนินการนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด และนำผลที่ได้เปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

ในการจัดการเรียนการสอน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่วัดเพื่อจะได้ทราบผลว่า การเรียนการสอนนั้น บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลจึงเป็นงานสำคัญของ สถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาหลายแห่งต่างได้ตั้งกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลของตน ในสถานศึกษา ที่เด่นในด้านวิชาการ มักจะมีการตั้งเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เข้มงวดและมีเกณฑ์สูง เมื่อเปรียบเทียบกับ ระหว่างสถานศึกษา จึงมีความแตกต่างกัน

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลนั้น เป็นการตรวจสอบการสอนของครู อาจารย์และการเรียนของ นักเรียนนักศึกษา ในด้านการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ (ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 169)

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain)
2. ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor Domain)
3. ด้านเจตคติ (Affective Domain)

จากจุดหมายทั้ง 3 ด้าน สิ่งที่จะนำไปประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา มีดังนี้

1. นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเพียงใด
2. นักเรียนนักศึกษา มีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเพียงใด
3. นักเรียนนักศึกษา มีความสามารถในการวิเคราะห์และสร้างสรรค์เพียงใด
4. นักเรียนนักศึกษา มีความสามารถในการปฏิบัติเพียงใด
5. นักเรียนนักศึกษา มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้หรือไม่เพียงใด
6. ครู อาจารย์ มีข้อบกพร่องในการจัดระบบการเรียนการสอนหรือไม่

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 84 – 85) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินผลการ ปฏิบัติงานที่ดีนั้น ต้องเป็นไปเพื่อให้ผู้ถูกประเมินได้รับการกระตุ้นเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น และ จะต้องสร้างระบบการประเมินแบบยึดหลักคุณธรรม โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. ระบบที่ดีควรมีการประเมินผลวันต่อวัน ทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี มีการบันทึกไว้
2. ผู้ได้รับการประเมินควรได้รับการชี้แจงให้ทราบความจริงในทันทีที่ผลการประเมินมี ความชัดเจน
3. ระบบที่ดีผู้ได้รับการประเมินควรมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย โดยควรทราบกฎเกณฑ์ในการ ประเมิน และทราบว่าพวกเขาจะถูกประเมินอะไรบ้าง
4. ควรเป็นการประเมินผล “ การปฏิบัติงาน ” ไม่ใช่ประเมิน “ ตัวบุคคล ”

5. การประเมินควรคำนึงถึง ความสอดคล้องกับโปรแกรมการฝึกอบรมด้วย เช่น ผู้ปฏิบัติงานใหม่ ยังต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนงาน ไม่ควรพิจารณาบนพื้นฐานเดียวกับผู้ได้รับการพัฒนา มาแล้ว

6. วิธีการประเมิน ระดับของการประเมิน ควรได้รับการพัฒนาให้ชัดเจน ไม่ควรให้คลุมเครือ เช่น บางแห่งใช้ระดับคุณภาพการปฏิบัติงาน แต่บางแห่งใช้พอใจมาก – พอใจน้อย เป็นต้น

7. มาตรฐานการปฏิบัติงาน ควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การหรือหน่วยงาน กระบวนการประเมินผล

ขั้นตอนต่างๆของการประเมินการปฏิบัติงาน อาจแตกต่างกันไปในแต่ละองค์การ แต่โดยทั่วไปแล้ว ขั้นตอนที่เป็นพื้นฐาน จะประกอบไปด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายในการประเมิน การกำหนดนโยบายขององค์การว่า จะทำการประเมินผลการปฏิบัติงานเมื่อใด บ่อยครั้งเพียงใด ในขั้นตอนนี้ ผู้บริหารจะทำการวิเคราะห์รายละเอียดของงาน เพื่อกำหนดเป้าหมายของแต่ละงาน การกำหนดเป้าหมายดังกล่าว อาจที่จะทำเองโดยลำพัง หรืออาจร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชาก็ได้

2. การกำหนดวิธีการมาตรวัด การกำหนดวิธีการและมาตรฐานที่จะใช้เป็นมาตรวัดที่เหมาะสม ที่จะนำไปใช้วัดผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในงานหนึ่งๆ ในขั้นนี้ก็คือ การเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของงาน จากวิธีการประเมินต่างๆที่มีใช้อยู่ ในขั้นตอนนี้ ควรให้ผู้ถูกประเมินได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา เพื่อสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นด้วย

3. การกำหนดผู้ทำการประเมิน ในขั้นนี้จะเกิดขึ้นหลังจากที่ระยะเวลาได้ผ่านพ้นไป จนถึงกำหนดเวลาที่ทำการประเมิน หัวหน้างานหรือผู้บริหารของหน่วยต่างๆ ซึ่งโดยทั่วไปจะได้รับการกำหนดให้เป็นผู้ประเมิน จะประเมินการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา โดยใช้วิธีและเกณฑ์ตามที่กำหนดในขั้นตอนที่ 2 เพื่อวัดว่าผู้ได้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดในขั้นตอนที่ 1 หรือไม่

4. การอภิปรายผล นำผลที่ประเมินได้มาอภิปรายและพิจารณาร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชา ในขั้นตอนนี้ผู้บริหารที่ทำการประเมิน จะนำผลที่ประเมินได้มาพิจารณาร่วมกันกับผู้ได้บังคับบัญชาที่ถูกประเมินว่า ได้บรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อให้ผู้ถูกประเมินได้ทราบว่า การปฏิบัติงานของตนมีประสิทธิภาพหรือไม่ จำเป็นที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงในด้านใดบ้าง เป็นต้น

5. การดำเนินแก้ไข ในขั้นตอนนี้อาจแยกพิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ การแก้ไขเหตุเฉพาะหน้าและการแก้ไขปัญหาระยะยาว ในประเด็นแรกอาจเกิดได้จากความลำเอียง และไม่ได้รับความเป็นธรรม ส่วนประเด็นหลังอาจเป็นปัญหาที่ตัวระบบและวิธีการ ซึ่งอาจให้ผลได้ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นปัญหาระยะยาวที่อาจเลื่อนการแก้ปัญหาลงไปได้ แต่ในปัญหาเฉพาะหน้าแล้ว ต้องรีบเร่งดำเนินการแก้ไขในทันทีทันใด

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

การกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นหัวใจของการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ชี้นำไปตามแนวทางของการกระทำ และการกระทำจะสำเร็จเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การวัดและประเมินผลด้วยอีกส่วนหนึ่ง

อนุสรณ์ ชำนาญศิลป์ (2539 : 19) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพมี 4 ประการ คือ

1. เพื่อที่จะสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ดี
2. เพื่อปรับปรุงแก้ไขการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน
3. เพื่อกลั่นกรอง ตรวจสอบเทคนิคการบริหารงานบุคคล
4. เพื่อวางวัตถุประสงค์ในการวางแผนนโยบายบริหารงานบุคคลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการฝึกงาน คือ การมุ่งสร้างมาตรฐานในการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้มีความรู้จักปรับปรุงตนเอง และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งเป็นเครื่องชี้แนวทางให้บุคลากรได้ทำงานเต็มความสามารถ การประเมินผลที่ดี ย่อมมุ่งที่จะปรับปรุง แก้ไขบุคลากร เพื่อทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินผล

การประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน มีประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 166 - 167)

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูอาจารย์ ทำให้ครูอาจารย์ทราบว่า ผลการสอนของตนเป็นอย่างไรและจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนนักศึกษา นักเรียนนักศึกษาจะได้ทราบว่า ตนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง
3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษา ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอนที่นำมาสู่การปฏิบัติว่าประสบปัญหาอย่างไร จะได้แก้ไขปรับปรุงอย่างไร
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น ผลการเรียนการศึกษาสำเร็จตามหลักสูตร เป็นแนวทางในการทำงานและศึกษาต่อ
5. เป็นหลักฐานด้านการศึกษาของสถานศึกษา ในด้านการรับนักศึกษา ผลการเรียนและการสำเร็จตามหลักสูตร
6. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานศึกษา ในด้านผลการเรียนและการสำเร็จการเรียน ของนักเรียนนักศึกษา

นันทิยา ชัยนิคม (2532 : ง) ได้พบว่าการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับงาน เป็นความรู้ความเข้าใจ ในหลักและวิธีปฏิบัติงานในหน้าที่ และงานที่เกี่ยวข้อง
2. ความเข้าใจทำงานและรู้จักรับผิดชอบ เป็นการอุทิศตน ทำงานด้วยความตั้งใจ ไม่เลียงหรือเกี่ยงงาน และพร้อมที่จะรับผิดชอบในผลงาน
3. ความสม่ำเสมอในการทำงานเป็นการรักษาระเบียบเกี่ยวกับเวลาทำงานไม่ขาดงาน เข้าทำงานสาย กลับก่อนเวลา หรือหลบเลี่ยงงาน
4. ความร่วมมือ เป็นการให้ความร่วมมือประสานงานกับผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การเคารพ และปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ
5. ความคิดริเริ่ม เป็นความสามารถในการริเริ่มงาน โดยผู้บังคับบัญชาไม่ต้องสั่งหรือแนะนำ และสามารถหาวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนแนะนำความคิดเห็นที่ดี
6. ปริมาณงาน เป็นการวัดความมากน้อยของผลงาน โดยทั่วไปเมื่อเปรียบเทียบกับพนักงานอื่น ๆ ความเข้มข้นและรวดเร็วในการทำงาน
7. คุณภาพงาน เป็นความถูกต้องประณีต เรียบร้อย และละเอียดถี่ถ้วนของผลงาน
8. มนุษยสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น ได้รับความรักใคร่และเชื่อถือจากบุคคลอื่น ความสนใจสนับสุนน หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วอาจสรุปได้ว่า การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพนั้น จำเป็นจะต้องวัดและประเมินในเรื่องสำคัญ คือ ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงาน คุณภาพ และปริมาณงาน ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะเฉพาะตัว การแสดงออก และการเขียนรายงาน

แนวทางการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 4) ได้ให้แนวทางการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ไว้ดังนี้

1. การให้คะแนน ให้สถานศึกษาและสถานประกอบการ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลร่วมกันในรายวิชาชีพ โดยร่วมกันกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลร่วมกัน ตัวอย่างเช่น ทั้งสองฝ่ายกำหนดการให้คะแนนนักเรียน โดยแบ่งสัดส่วนคะแนนของแต่ละฝ่าย ดังนี้

สถานประกอบการ	70 คะแนน
สถานศึกษาโดย	
อาจารย์นิเทศ	10 คะแนน
รายงานฉบับสมบูรณ์	10 คะแนน
การสัมมนาที่สถานศึกษา	10 คะแนน

การให้คะแนนตามแนวทางข้างต้น เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้น สถานศึกษาสามารถร่วมกับสถานประกอบการ กำหนดการให้คะแนนเป็นรูปแบบอื่นๆได้

2. การกำหนดผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้สถานศึกษาประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในแต่ละรายวิชาตาม “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545”

วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ (2546ข : 6) ได้กำหนดวิธีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา เพื่อให้มีระบบ ขั้นตอน และมีความยุติธรรม จึงต้องกำหนดขั้นตอนการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพไว้ ดังนี้

1. การตรวจสอบ

1.1 รายงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา จากกรรมการที่ออกไปตรวจสอบตามสถานประกอบการต่างๆที่นักศึกษาไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพอยู่และรายงานของผู้ได้รับมอบหมายให้ควบคุมการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของสถานประกอบการ

1.2 ระยะเวลาที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ มีการฝึกให้ครบตามหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 80%

1.3 การรายงานผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพจากรายงานประจำสัปดาห์ และความเห็นของผู้จัดการของสถานประกอบการ

1.4 สมุดบันทึกหรือรายงานของนักศึกษา

2. ตั้งกรรมการสอบสัมภาษณ์

3. สรุปประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา

4. แจ้งผลไปยังแผนกวิชา เพื่อรวบรวมส่งแผนกทะเบียน

การให้คะแนนแบบประเมิน สถานศึกษา อาจารย์นิเทศ / หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (งานฝึกงาน) เป็นผู้ประเมิน

ระดับ 0 หมายถึง	ไม่ผ่าน
ระดับ 1 หมายถึง	ต้องปรับปรุง แก้ไข
ระดับ 2 หมายถึง	พอใช้ ปานกลาง
ระดับ 3 หมายถึง	ดี
ระดับ 4 หมายถึง	ดีมาก

การกำหนดคะแนน

80 – 100 คะแนน	ดีมาก	ให้ระดับคะแนน 4
70 – 79 คะแนน	ดี	ให้ระดับคะแนน 3
60 – 69 คะแนน	พอใช้	ให้ระดับคะแนน 2
50 – 59 คะแนน	ผ่าน	ให้ระดับคะแนน 1
49 – 0 คะแนน	ไม่ผ่าน	ให้ระดับคะแนน 0

แนวทางการวัดและประเมินผล ปรับตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา

สถานประกอบการ 40 คะแนน

อาจารย์นิเทศ 20 คะแนน

ทดสอบ 20 คะแนน

รายงานฉบับสมบูรณ์ 10 คะแนน

การสัมมนาที่วิทยาลัยฯ 10 คะแนน

ปัญหาและข้อบกพร่องในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

การประเมินผลในด้านการเรียนการสอน เป็นการวัดพฤติกรรมทางอ้อม เครื่องมือวัดหรือแบบประเมินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ปัญหาและข้อบกพร่องจึงเกิดได้ง่าย ฉะนั้นผู้ประเมินจึงต้องทราบหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลอย่างชัดเจน

อนุสรณ์ ชำนาญศิลป์ (2539 : 32) ได้เสนอปัญหาของการประเมินผลการฝึกงาน มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ประเมิน ซึ่งผู้ประเมินอาจใช้อารมณ์และความพอใจของตน เป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาตัดสินผลการประเมิน ทำให้ผลที่ได้ไม่ถูกต้องและไม่เป็นมาตรฐาน
2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ถูกประเมิน ผู้ถูกประเมินอาจจะซ่อนเร้นปิดบังข้อบกพร่องของตนเอง ด้วยวิธีการต่างๆ หรือตอบคำถามไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อน
3. ปัญหาเกี่ยวกับระบบและวิธีการประเมิน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินไว้หลายประการเกินไป ความไม่ชัดเจนของคำอธิบาย อาจทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อนได้
4. การยึดมั่นในความเห็นของบุคคลมากกว่าหลักเกณฑ์
5. ผู้ประเมินขาดความรู้เกี่ยวกับลักษณะและโครงสร้างของงานนั้น
6. การขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ส่วนปัญหาอื่นๆที่เกิดจากการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งเป็นการจัดโดยอาศัยพฤติกรรมเป็นหลัก จำเป็นจะต้องพิจารณาพฤติกรรมหลายๆด้านของผู้ถูกประเมิน เพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินคุณภาพของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษาในการเฝ้าสังเกตการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เกณฑ์ประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประเมิน

ดังนั้น ปัญหาและข้อบกพร่องในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ สรุปได้ว่าเกิดจากสิ่งต่าง ดังนี้ (อนุสรณ์ ชำนาญศิลป์. 2539 : 33)

1. จุดมุ่งหมายของการวัดไม่แน่นอนและไม่มีความชัดเจน จึงไม่สามารถวางหลักเกณฑ์ให้ถูกต้องได้
2. การประเมินผลโดยการสังเกตจากผู้ประเมินหลายคน มักหาเกณฑ์ที่เหมาะสมได้ยาก ทำให้ผลการประเมินมีความแตกต่างกัน
3. เครื่องมือวัดขาดความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น จึงทำให้ผลการวัดไม่เป็นไปตามความเป็นจริง

4. ผู้ถูกประเมินมีส่วนทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อน อาจเนื่องจากมีพฤติกรรมบางอย่างคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

ปัญหาในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประเมิน มีปัญหายุ่งยากและมีปัจจัยอื่นๆอีกมาก ทั้งยังขาดเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงสูงในการประเมินผล ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีผลคลาดเคลื่อนไป และยังมีปัญหาจากเรื่องอื่นๆเป็นองค์ประกอบอีก ดังนี้

1. ปัญหาด้านการหาสถานที่ฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่เหมาะสม ซึ่งมีอยู่บ่อยครั้งที่ไม่สามารถหาสถานที่ฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่เหมาะสมทั้งของภาครัฐและเอกชนได้
2. ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่จำกัด ทำให้สถานประกอบการไม่สามารถวางแผนการฝึกได้อย่างละเอียด
3. นักเรียนไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างจริงจังในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
4. การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพไม่มีเกณฑ์มาตรฐาน ที่จะวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้ดีพอ

ส่วนปัญหาจากอาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพ ที่นำไปเรียนและฝึกในสถานประกอบการก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ กล่าวคือ

1. อาจารย์ผู้สอนขาดความถนัดและความชำนาญในรายวิชาที่รับผิดชอบ สถานศึกษาขาดการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน จัดผู้สอนไม่เหมาะสมกับความสามารถในรายวิชาต่างๆ และจะแบ่งชั่วโมงสอนเท่าๆกัน ไม่คำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล
2. อาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นผู้นิเทศการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ไม่สามารถไปติดตามการฝึกในสถานประกอบการได้เต็มที่ เพราะขาดยานพาหนะในการไปนิเทศ ขาดงบประมาณค่าเบี้ยเลี้ยง ขาดความเสียสละในการไปติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

สรุปได้ว่า การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาและสถานประกอบการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลร่วมกันในรายวิชาชีพโดยการตรวจสอบการวัดและตรวจสอบ ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงาน คุณภาพและปริมาณงาน ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะเฉพาะตัว การแสดงออก และการเขียนรายงาน มีการประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เกี่ยวกับระเบียบและวิธีการประเมินผล ร่วมกันกำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลร่วมกัน และแจ้งวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่าการประเมินผลจะช่วยให้ทราบว่า ผู้เรียนได้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด หากไม่ได้ผลตามที่กำหนดไว้ ก็ต้องมีการตรวจสอบข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุวรรณ คอนขวา (2532 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกงานอาชีพ นักเรียนนักศึกษาในสถานประกอบการของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความไม่พร้อมในเรื่องยานพาหนะจัดส่งนักศึกษาฝึกงาน ครู – อาจารย์ นิเทศงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาในการเตรียมการ ขาดการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา นักศึกษา ขาดความพร้อมและไม่ให้ความร่วมมือ ขาดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลงานภาคปฏิบัติ ขาดความพร้อมและความกระตือรือร้นจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจยังไม่เพียงพอ การกำหนดนโยบายขาดหลักการและวิธีดำเนินการที่ถูกต้อง และบุคลากรไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน

สมมาตร สุนศักดิ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการฝึกงานของนักศึกษา ประเภท วิชาคหกรรม ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2527 วิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ พบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานหลายประการ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ฝึกงาน ได้แก่สถานประกอบการที่เหมาะสมในจังหวัดมีน้อย ไม่ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ สถานที่ฝึกงานอยู่ไกล การคมนาคมไม่สะดวก
2. ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศ นักศึกษาไม่ได้รับการนิเทศหรือมีการนิเทศน้อยครั้ง อาจารย์นิเทศไม่ได้รับความสะดวกในเรื่องยานพาหนะ
3. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณการฝึกงาน มีงบประมาณไม่เพียงพอ หรือไม่มีงบประมาณ นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายสูง
4. ปัญหาเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการฝึกงาน นักศึกษาได้รับความรู้และทักษะในการฝึกงานน้อย สถานประกอบการไม่ไว้วางใจในความสามารถของนักศึกษา
5. ปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวในการฝึกงาน นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานที่ฝึกงาน นักศึกษาขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน
6. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผล สถานประกอบการไม่กล้าประเมินตามความเป็นจริง นักศึกษาไม่ได้ความเป็นธรรมในการประเมินผล

พิศิษฐ์ อุศิริกุลพาณิชย์. (2537) ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2536 พบว่า สภาพการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินการฝึกงานและอาจารย์นิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ และด้านการประเมินผลการฝึกงาน ส่วนความคิดเห็นระดับน้อยมี 4 ด้าน คือ ด้านการสมัครฝึกงาน ด้านการเตรียมการของสถานศึกษา ด้านการกำหนดและ

สรรหาบุคลากร ด้านการจัดสรรงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงานตามลำดับ สภาพการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม ตามความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน ส่วนความคิดเห็นระดับมากมี 5 ด้าน คือ ด้านการประเมินผลการฝึกงาน ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ ด้านการกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านการเตรียมการของสถานศึกษา และด้านการสัมมนาตามลำดับ

ส่วนปัญหาหาฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกงานและอาจารย์นิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกงาน ส่วนปัญหาในระดับน้อยมี 5 ด้านคือ ด้านการประเมินผลการฝึกงาน ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ ด้านการกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านการสัมมนา และด้านการเตรียมการของสถานศึกษาตามลำดับ

ปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคามตามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินการฝึกงานกับอาจารย์นิเทศ โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์นิเทศมีความคิดเห็นสูงกว่าคณะกรรมการดำเนินงานการฝึกงาน ส่วนด้านอื่นนอกจากนี้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จำปี อุ่งเงิน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ ตามหลักสูตร 2538 พบว่า ผู้บริหาร ครู อาจารย์ในสถานศึกษาและผู้บริหาร ครูฝึกในสถานประกอบการมีปัญหาปานกลางทางด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และการสนับสนุนงบประมาณ ด้านประชาสัมพันธ์ติดต่อประสานงาน ด้านการเรียนการสอน ด้านนิเทศและติดตามผล ด้านการวัดและประเมินผล และด้านคุณลักษณะของนักเรียนซึ่งเป็นปัญหาระดับกลาง สำหรับนักเรียนทวิภาคีมีปัญหาในทุกๆด้าน อยู่ในระดับน้อย เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียนในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ มีปัญหาตรงกัน คือ นักเรียนไม่สนใจต่อวิธีการเรียนการสอนระบบทวิภาคี และนักเรียนไม่มีความรับผิดชอบต่อการเรียน ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพบว่านักเรียนได้รับคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.55 ถึง 3.03 มีจำนวนมากที่สุด คือ 86 คน คิดเป็นร้อยละ 32.58

อรนุช สิริกุลขจร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาพาณิชยกรรมของกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่า ด้านการวางแผน การเตรียมการและด้านการดำเนินการ สำนักงานทวิภาคีของสถานศึกษา มีการประสานงานในสถานศึกษา การประสานงานในสถานประกอบการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เครื่องมืออุปกรณ์ในการ

จัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษา มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง สำหรับสถานประกอบการมีความเหมาะสม ส่วนการให้คำปรึกษาวิธีถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนและวิธีการดำเนินงานของครูฝึกในสถานประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาด้านการวางแผน การเตรียมการและด้านการดำเนินการ การร่วมประชุมปรึกษาหารือ ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อวางแผนการรับนักเรียนในระบบทวิภาคี มีการปฏิบัติและการมอบหมายหน้าที่ เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่ คณะกรรมการและครู อาจารย์ สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการประชุมหารือวางแผนและเตรียมการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับครู อาจารย์ ผู้ปกครองและสถานประกอบการ เพื่อประสานความเข้าใจในทุกๆด้าน และควรประสานงานกับสถานประกอบการในการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพและติดตามนักเรียน ในด้านความประพฤติด้วย

พินิจ แก้วลิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานภายนอกสถานศึกษา ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาสัตวศาสตร์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาสรุปว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 20 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสัตวศาสตร์และสามารถเลือกสถานที่ฝึกงานได้เอง โดยสถานศึกษาเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับสถานที่ฝึกงาน นักศึกษาที่จะเข้าฝึกงาน ควรอยู่ในระดับ ปวส. 1 ช่วงปิดภาคเรียนที่ 2 โดยให้ฝึกงานทุกวันๆละ 8 ชั่วโมง เว้นวันอาทิตย์และควรแจ้งลักษณะงานให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า รวมทั้งจัดทำเอกสารประกอบการฝึกงานให้กับนักศึกษา ส่วนการฝึกควรเน้นการปฏิบัติจริงมากที่สุด อาจารย์นิเทศควรนิเทศการฝึกงานอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพราะจะช่วยแก้ปัญหาในการฝึกงานได้ อาจารย์นิเทศควรร่วมกับครูฝึกในสถานประกอบการเป็นผู้ประเมินผลการฝึกงาน ในช่วงระหว่างการฝึกงานและหลังฝึกงานเสร็จอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยใช้วิธีผสมผสานกันและประเมินผลในลักษณะเป็นระดับคะแนน(เกรด) รวมทั้งการจัดสัมมนาเพื่อเป็นการประเมินผล และค่าใช้จ่ายในการฝึกงานควรเป็นหน้าที่ของสถานประกอบการ สถานศึกษาควรร่วมมือกับสถานประกอบการออกวุฒิบัตรรับรองการผ่านการฝึกงานให้กับนักศึกษา รวมถึงสวัสดิการจากสถานประกอบการ เช่นสวัสดิการด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัยในระหว่างฝึกงาน

ข้อเสนอแนะต่อกรมอาชีวศึกษา คือ ควรจัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการฝึกงานแก่อาจารย์นิเทศ เพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์นิเทศการฝึกงานให้เหมาะสมและเพียงพอและมีคุณภาพ สถานศึกษากับสถานประกอบการควรออกวุฒิบัตรให้กับนักศึกษาที่ผ่านการฝึกงาน

กรมอาชีวศึกษา (2545 : ค-จ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีงบประมาณ 2545 สรุปผลการวิจัยว่า นักเรียนนักศึกษาระบบทวิภาคี มีความเห็นด้วยเกี่ยวกับการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านความคาดหวังหลังจากสำเร็จการศึกษา ด้านการดำเนินโครงการ ด้านสื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียนนักศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการประชาสัมพันธ์ / การประสานงาน ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการนิเทศติดตามผล อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านการดำเนินโครงการ ด้านสื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประชาสัมพันธ์ / การประสานงานและด้านคุณลักษณะของผู้เรียน อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษา และสถานประกอบการ ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการควรได้พบปะหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ติดตามผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น สถานศึกษา และสถานประกอบการควรร่วมมือกันในการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างกว้างขวาง จริงจัง สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง โดยอาศัยสื่อสาธารณะที่มีอยู่ ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้แก่บุคลากรทุกคนในหน่วยงาน ได้มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนและควรติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน อย่างใกล้ชิดและเป็นรูปธรรม ควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบส่วนกลางได้ทราบเป็นระยะและเป็นข้อเท็จจริง หากมีปัญหาก็ได้ร่วมมือกันหาทางแก้ไขต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

ซิมลแมน (พิศิษฐ์ อู่ศิริกุลพานิชย์ 2537 : 45 - 46 ; อ้างอิงจาก Zymelman. 1976 : 18) ได้กล่าวถึงเรื่องการฝึกงานไว้ว่า การฝึกงานร่วมระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาว่า “การฝึกงานที่ผู้เข้ารับการฝึกยังเป็นนักศึกษาอยู่ และต้องใช้เวลาในการศึกษาในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ได้หมายความว่า การศึกษาในโรงเรียนจะเป็นภาคทฤษฎีหมด เพราะสถานศึกษาก็มีโรงฝึกงานที่นักศึกษาสามารถฝึกงานหรือศึกษาภาคปฏิบัติขั้นพื้นฐานได้” การฝึกอาชีพร่วมนั้น ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยนักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกงานยังต้องเรียนหนังสือในสถานศึกษาและฝึกงานในสถานประกอบการไปด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว นักศึกษาควรได้รับคำตอบแทนจากการฝึกบ้าง ระยะเวลาในการฝึกดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสาขาวิชาชีพต่างๆ และข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ระยะเวลาฝึกงานมีความแตกต่างกันออกไปตามสาขาวิชาชีพต่างๆ ซึ่งหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนด ซึ่งในแต่ละหลักสูตรนั้น จะจัดหลักการฝึกงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดหลักสูตรการฝึกงาน จะต้องได้รับความอนุเคราะห์จากสถานประกอบการ หรือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการฝึกงานแต่ละครั้ง ผู้ฝึกงานจะต้องได้รับใบประกาศนียบัตรฝึกงาน เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังเสนอความคิดเห็นว่า “การฝึกงานร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการนั้น มักจะประสบปัญหาด้านความร่วมมืออย่างจริงจัง และการที่จะดำเนินการโครงการฝึกงานร่วมให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการประสานงานและการนิเทศเป็นอย่างดี เพื่อป้องกันผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับสถานประกอบการและตัวนักศึกษาฝึกงาน”

เมสัน ไฮน์ และฟูตาโด. (Mason, Haines ; & Furtado. 1981 : 223 - 224) ได้กล่าวถึงการฝึกงานอาชีวร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการว่า ควรมีลักษณะ ดังนี้ ในด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ ต้องมีความรู้พื้นฐานด้านแนวความคิด ความรู้ ทักษะ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และในการฝึกงานนั้น ควรมีทักษะเป็นพิเศษที่จำเป็นสำหรับนักเรียนที่จะออกฝึกงาน การเลือกสถานที่ฝึกงานก็เป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งเช่นกัน ควรจะเลือกสถานประกอบการที่ตรงกับสาขาที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ และระหว่างการฝึกงานนั้น นักเรียนควรมหาประสบการณ์ในการฝึกงานให้เต็มที่ มีการวางแผนเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ มีการเขียนเป็นคู่มือ หรือมีการบันทึกการฝึกงานอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของการนิเทศการฝึกงานนั้น ควรมีการประสานงานกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในด้านการกำหนดนโยบาย และดำเนินนโยบายด้านวิชาชีพของวิทยาลัย ควรสอดคล้องกับโครงการฝึกงานที่กำหนดไว้ เพราะการดำเนินงานมีความจำเป็นต่อสถานประกอบการ ความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ประสานงานกับสถานประกอบการ ควรมีการจัดบันทึกหรือปฏิบัติตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งอาจได้แก่ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนของสถานศึกษา ในการบริหารและการประสานงาน

ฮีธ (Heath. 1984 : 45 – 49) ได้ประเมินการจัดการประสบการณ์วิชาชีพในระยะแรกของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษา สภาพประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับก่อนออกฝึกงานจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่าง สภาพของสถานฝึกงานและประสบการณ์ที่นักศึกษาจะได้รับ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล จากผู้อำนวยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้ดูแลการฝึกงานของสถานฝึกประสบการณ์ อาจารย์ ผู้สอนและนักศึกษาที่จะต้องออกฝึกประสบการณ์ พบว่า นักศึกษาที่ฝึกในสถานประกอบการขนาดเล็กจะได้ประสบการณ์ในการฝึกน้อยกว่าสถานฝึกขนาดใหญ่

ลิตเติล (Little. 1986 : Online) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สิ่งที่แสดงถึงการจัดการแบบมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาในรัฐฟลอริดา พบว่า ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ระดับความสามารถในการผลิตของสหรัฐอเมริกาตกลง และการทำงานของคณงานก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่คาดหวังจากงาน กระบวนการทำงานครบวงจรที่มีคุณภาพ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อบอกปัญหาของความสามารถในการผลิตที่ลดลง และปัญหาความไม่พึงพอใจของคณงาน การตรวจสอบกระบวนการการทำงานครบวงจรที่มีคุณภาพแสดงให้เห็นถึงทักษะต่างๆในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดการแบบมีส่วนร่วม งานวิจัยนี้ มีจุดประสงค์เพื่อค้นหาว่า ทักษะเหล่านั้นมีรวมอยู่ในหลักสูตรอาชีวศึกษาของรัฐฟลอริดาหรือไม่ และ

โรงงานอุตสาหกรรมต้องการเห็นทักษะใดรวมเข้าในหลักสูตรโรงเรียนของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหา
คำตอบให้กับคำถาม ซึ่งเกี่ยวกับทักษะต่างๆในการตัดสินใจและเทคนิคในการมีส่วนร่วมต่อไปนี้

(1) ทักษะอะไรที่มีอยู่ในหลักสูตรอาชีวศึกษาของรัฐฟลอริดา (2) โรงงานอุตสาหกรรมต้องการให้คนงาน
มีทักษะด้านใด (3) โรงงานอุตสาหกรรมจัดฝึกอบรมอะไรในทักษะเหล่านี้ให้แก่คนงานได้ (4) ทักษะ
อะไรที่โรงงานอุตสาหกรรมต้องการให้การอาชีวศึกษาภาครัฐบาลจัดไว้ในหลักสูตร งานวิจัยนี้ได้ทบทวน
มาตรฐานหลักสูตรอาชีวศึกษาและอาชีพการศึกษาอุตสาหกรรม MAPs เพื่อหาทักษะในการจัดการแบบมี
ส่วนร่วม ซึ่งรวมอยู่ในโปรแกรมหลักสูตรอาชีวศึกษาของรัฐฟลอริดา การทบทวนนี้แสดงให้เห็นถึง งาน
ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะการจัดการแบบมีส่วนร่วมแต่พบการฝึกอบรมแบบครบวงจรที่มีคุณภาพใน
โปรแกรมอาชีวศึกษา MAPs เพียง 2 โปรแกรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยองค์กร 38 แห่ง
ในรัฐฟลอริดา ซึ่งถูกระบุว่า มีส่วนร่วมในการนำโปรแกรมคุณภาพของการทำงานกับชีวิต ไปใช้ปฏิบัติ
ตามปรัชญาของการทำงานครบวงจรที่มีคุณภาพ ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการการฝึกอบรมในองค์กร
เหล่านี้ เพื่อหาคำตอบของคำถามข้อ 2, 3 และ 4 ซึ่งมีรายการทักษะ 25 ทักษะ ทักษะเหล่านี้ได้กล่าวไว้
ในวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ตอบกลับมา 58% พบว่า (a) มากกว่า
50% เห็นพ้องต้องกันว่า ทักษะ 16 ทักษะจาก 25 ทักษะเป็นที่ต้องการของนายจ้าง (b) มากกว่า 50% มี
ความเห็นว่ามี 21 ทักษะจาก 25 ทักษะมีอยู่ในการฝึกคนงาน (c) 60% หรือมากกว่า เห็นด้วยกับการที่การ
อาชีวศึกษาภาครัฐบาลจัดฝึกอบรมทักษะเหล่านี้ให้แก่คนงาน มีการแนะนำให้รวมการฝึกอบรม ในการจัดการ
แบบมีส่วนร่วมเข้าในโปรแกรมการอาชีวศึกษาในรัฐฟลอริดา

ฮาร์ดี้ (Hardy. 1995 : 15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความไม่ต่อเนื่องในการจัดการศึกษาร่วมกัน
ระหว่างรัฐบาล สถานศึกษาและสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า การทำงานร่วมกันเป็นวิธีหนึ่งที่จะ
สร้างความสัมพันธ์กันโดยสถานศึกษาจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของ
การได้ความรู้และทักษะจากสถานประกอบการ เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่
เกิดขึ้นคือ คนส่วนมากยังไม่เข้าใจการศึกษาระบบนี้ รวมถึงตัวผู้ปกครองด้วย จึงจำเป็นต้องมีการให้
ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาระบบนี้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติคือ การทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ระหว่างรัฐบาล สถานศึกษาและสถานประกอบการ ปัจจัยที่ทำให้การทำงานไม่สำเร็จ อาจเป็นไปได้ว่า
เมื่อมีการศึกษาระบบนี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำงานของแต่ละหน่วยงาน จะต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการ
ทำงานและแสวงหาผลประโยชน์ ประสิทธิภาพที่จะได้จากการฝึกงานอย่างเต็มที่ยอมรับและเชื่อถือ ควร
จะให้บุคลากรแต่ละหน่วยงาน ได้รับเทคนิคความรู้ เพื่อช่วยให้การศึกษาระบบนี้ประสบความสำเร็จ

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน
จะประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจะต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่ การเตรียมการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
การสนับสนุนด้านทรัพยากรต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ การจัดสรรงบประมาณในการ
ดำเนินงานซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายต่างๆ การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ
ซึ่งจะทำให้ความร่วมมือมีผลดีต่อกัน การนิเทศติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตลอดจนการประเมินผล

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ตามขั้นตอนดังกล่าว เพื่อจะได้ทราบข้อมูลเพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในแต่ละด้านให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตรงตาม ความมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษากำหนดงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มี 3 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 36 คนและนักเรียนที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 69 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 128 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศ และนักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 128 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิกเอิร์ท (Likert) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ครอบคลุม การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ แบ่งเป็น 3 ตอน และฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ภาคเรียนที่ 1/2547 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 สอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศ และแบบสอบถามฉบับที่ 2 สอบถามนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการที่นักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ในภาคเรียนที่ 1 / 2547 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน ฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศ ติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศและนักเรียนระดับ ปวช.สาขาช่างอุตสาหกรรม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยศึกษาจากคู่มือการฝึกงาน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545(ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

2. สอบถามและสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้างานทวิภาคีและฝึกงานของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ

3. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพโดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

5. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบข้อความในแบบสอบถาม ทั้งในด้านเนื้อหา ความเข้าใจการใช้ภาษาให้มีความเที่ยงตรง สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และข้อบกพร่องของข้อคำถาม มาหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Consistency : IOC) แล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศและนักเรียนระดับ ปวช. ของวิทยาลัยการอาชีพโกลกังวล รวมจำนวน 50 คน โดยแบ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศ จำนวน 25 คนและนักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 25 คน ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- coefficient : α) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ดังนี้

7.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 ของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .867 จแนกค่าความเชื่อมั่นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการเตรียมการ	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .852
ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .737
ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ	ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .894

ด้านการนิเทศติดตามผล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .767

ด้านการประเมินผลฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .725

7.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 ของนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรมได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .943 จำแนกค่าความเชื่อมั่นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการเตรียมการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .914

ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .812

ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .864

ด้านการนิเทศติดตามผล ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .814

ด้านการประเมินผลฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .845

8. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับที่ผ่านการทดลองใช้แล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ให้คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศและนักเรียนระดับ ปวช.สาขาช่างอุตสาหกรรม ตอบแบบสอบถาม

2. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามฉบับที่ 1 จากคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 ฉบับและอาจารย์นิเทศจำนวน 36 ฉบับ รวม 59 ฉบับและฉบับที่ 2 จากนักเรียนระดับ ปวช. จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ จำแนกเป็น บริษัท / ห้างหุ้นส่วน จำนวน 26 ฉบับ ร้านธุรกิจส่วนตัว จำนวน 43 ฉบับ รวม 69 ฉบับ โดยแจกแบบสอบถามระหว่างวันที่ 24 - 28 มกราคม พ.ศ. 2548 จำนวน 128 ฉบับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามฉบับที่ 1 กลับคืนมา 59 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ได้รับแบบสอบถามฉบับที่ 2 กลับคืนมา 69 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวมได้รับแบบสอบถามกลับคืน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากนำแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่อง การดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและตรวจให้คะแนนการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ แต่ละข้อคำถามตามคำแนะนำนักคะแนนของตัวเลือกที่ผู้ตอบตอบแต่ละข้อ

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์
3. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยหาค่าร้อยละ
4. วิเคราะห์การดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานกับอาจารย์นิเทศ ในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยการทดสอบค่าที (t - test)

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ โดยการทดสอบค่าที (t - test)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

6.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ตรงด้านเนื้อหา โดยใช้ค่า IOC

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$)
- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

6.2.2 การทดสอบสมมุติฐาน

เปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม โดยการทดสอบ ค่าที (t - test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 5 ตอน ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ปวช.

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 จำนวน ร้อยละ ของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	23	38.98
อาจารย์นิเทศ	36	61.02
รวม	59	100.00

จากตาราง 1 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์นิเทศ คิดเป็นร้อยละ 61.02 รองลงมาเป็นคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 38.98

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ รายละเอียดทั่วไปของรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ
ที่นักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
<u>รูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ</u>		
บริษัท / ห้างหุ้นส่วน	26	37.68
ร้านธุรกิจส่วนตัว	43	62.32
รวม	69	100.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการที่นักเรียน
ฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เป็นร้านธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 62.32 รองลงมา เป็นบริษัท / ห้างหุ้นส่วน ร้อยละ
37.68

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึก ปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ

การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
การเตรียมการ	3.49	0.50	ปานกลาง
การสนับสนุนทรัพยากร	3.26	0.44	ปานกลาง
การประสานงานกับสถานประกอบการ	3.47	0.44	ปานกลาง
การนิเทศติดตามผล	3.66	0.93	มาก
การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.71	0.48	มาก
รวม	3.52	0.39	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X} = 3.66$) และด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.71$) อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.47$) และด้านการสนับสนุนทรัพยากร ($\bar{X} = 3.26$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค
ประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเตรียมการ จำแนกเป็นรายชื่อ

การเตรียมการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิทยาลัยฯ จัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ	3.89	0.97	มาก
2. วิทยาลัยฯ สำรวจความต้องการของสถานประกอบการ ที่รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.57	0.81	มาก
3. จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานฝึกปฏิบัติ วิชาชีพในสถานประกอบการให้กับนักเรียนครบ ทุกรายวิชา	3.77	0.83	มาก
4. วิทยาลัยฯ พิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการที่มี ความพร้อมและเหมาะสม	3.54	0.75	มาก
5. วิทยาลัยฯ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมสถาน ประกอบการเพื่อสำรวจข้อมูลลักษณะงานของสถาน ประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.22	0.72	ปานกลาง
6. การดำเนินการประสานกับสถานประกอบการที่ ต้องการรับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตาม ปฏิทินปฏิบัติงาน	3.86	0.79	มาก
7. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ มีการประชุม ร่วมกัน เพื่อวางแผนหลักในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อย่างเพียงพอ	3.08	0.74	ปานกลาง
8. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ ร่วมกันในการ กำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรรายวิชาชีพที่จะนำไปฝึก ปฏิบัติวิชาชีพ	3.00	0.71	ปานกลาง
รวม	3.49	0.50	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเตรียมการ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการเตรียมการ อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ วิทยาลัยฯ จัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือ การดำเนินการประสานกับสถานประกอบการที่ต้องการรับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตามปฏิทินปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.86$) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการให้กับนักเรียนครบทุกรายวิชา ($\bar{X} = 3.77$) วิทยาลัยฯ สำรวจความต้องการของสถานประกอบการที่รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.57$) และวิทยาลัยฯ พิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการที่มีความพร้อมและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.54$) และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ วิทยาลัยฯ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมสถานประกอบการเพื่อสำรวจข้อมูลลักษณะงานของสถานประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.22$) วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ มีการประชุมร่วมกัน เพื่อวางหลักการในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.08$) และวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ ร่วมกันในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรรายวิชาชีพที่จะนำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.00$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค
ประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร จำแนกเป็นรายชื่อ

การสนับสนุนทรัพยากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานประกอบการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียน และฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.25	0.63	ปานกลาง
2. สถานประกอบการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึก ปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสม	3.35	0.66	ปานกลาง
3. สถานประกอบการมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	3.47	0.72	ปานกลาง
4. สถานประกอบการมีคู่มือ หนังสือ ให้นักเรียนศึกษา เพิ่มเติม	2.83	0.49	ปานกลาง
5. สถานประกอบการให้ความร่วมมือ สนับสนุนการ เรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.61	0.67	มาก
6. วิทยาลัยฯ จัดสำนักงานสำหรับงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้ครู อาจารย์ติดต่อประสานงานได้อย่างสะดวก	3.40	1.03	ปานกลาง
7. วิทยาลัยฯ จัดยานพาหนะอำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัว	2.94	1.02	ปานกลาง
8. วิทยาลัยฯ มีการจัดทำ หนังสือ สื่อต่างๆที่จำเป็นต่อ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเพียงพอ	3.27	0.84	ปานกลาง
รวม	3.26	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ
มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุน
ทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการสนับสนุน
ทรัพยากร อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ สถานประกอบการให้ความร่วมมือ สนับสนุน
การเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ จำแนกเป็นรายชื่อ

การประสานงานกับสถานประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วมมือกันจัดทำ แผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	2.98	0.65	ปานกลาง
2. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วมกำหนดรายวิชา ที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพแต่ละแห่งมีความเหมาะสม	3.06	0.69	ปานกลาง
3. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการติดต่อ สื่อสาร ต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ	3.45	0.70	ปานกลาง
4. วิทยาลัยฯ จัดครู อาจารย์รับผิดชอบการฝึกปฏิบัติวิชา ชีพในสถานประกอบการเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	3.83	0.91	มาก
5. วิทยาลัยฯ มีการประสานงานกับสถานประกอบการใน เรื่องของการนิเทศและการประเมินผลอย่างเหมาะสม	3.81	0.79	มาก
6. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการกำหนดระยะเวลา การปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน	4.20	0.68	มาก
7. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วมกำหนดจุด ประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพร่วมกันอย่างเหมาะสม	3.20	0.68	ปานกลาง
8. สถานประกอบการจัดเตรียมครูฝึกที่มีความรู้ความ สามารถตรงตามสาขาวิชาที่ให้การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.20	0.68	ปานกลาง
รวม	3.47	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ วิทยาลัยฯและสถานประกอบการมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ วิทยาลัยฯจัดครู อาจารย์รับผิดชอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ($\bar{X} = 3.83$) และวิทยาลัยฯมีการประสานงานกับสถานประกอบการในเรื่องของการนิเทศและการประเมินผลอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการนิเทศติดตามผล จำแนกเป็นรายชื่อ

การนิเทศติดตามผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามปฏิทินและ ตารางนิเทศมีความเหมาะสมและคล่องตัว	3.52	0.83	มาก
2. ครู อาจารย์จากวิทยาลัยฯ ไปนิเทศติดตามผลการฝึก ของนักเรียนในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ	3.57	0.87	มาก
3. อาจารย์นิเทศให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้นในสถานประกอบการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.79	0.66	มาก
4. เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที่ผ่านมา ฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ	3.32	0.72	ปานกลาง
5. การฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นไปตามเนื้อหาและจุด ประสงค์รายวิชาที่กำหนด	3.22	0.78	ปานกลาง
6. สถานประกอบการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมใน การนิเทศของครู อาจารย์จากสถานศึกษา	3.76	0.62	มาก
7. วิทยาลัยฯ ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและ สม่ำเสมอ	3.50	0.53	มาก
8. อาจารย์นิเทศได้แนะนำและอำนวยความสะดวกใน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้แก่ นักเรียนขณะทำการนิเทศ เสมอๆ	3.67	0.62	มาก
รวม	3.66	0.93	มาก

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการนิเทศ คิดตามผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการนิเทศคิดตามผล อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ อาจารย์นิเทศให้คำปรึกษา แนะนำและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.79$) สถานประกอบการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการนิเทศของครู อาจารย์จากสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.76$) อาจารย์นิเทศได้แนะนำและอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้นักเรียนขณะทำการนิเทศเสมอๆ ($\bar{X} = 3.67$) ครู อาจารย์จากวิทยาลัยฯ ไปนิเทศคิดตามผลการฝึกของนักเรียนในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.57$) การคิดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามปฏิทินและตารางนิเทศมีความเหมาะสมและคล่องตัว ($\bar{X} = 3.52$) และวิทยาลัยฯ ให้ความช่วยเหลือ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.50$) ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำแนกเป็นรายชื่อ

การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการประชุม ร่วมกันเกี่ยวกับระเบียบและวิธีการประเมินผล	3.25	0.73	ปานกลาง
2. บุคลากรของวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วม กันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.40	0.72	ปานกลาง
3. สถานประกอบการประชุมชี้แจงวิธีการประเมินผลให้ นักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.64	0.73	มาก
4. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการประเมินผล การฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนร่วมกัน	3.77	0.85	มาก
5. วิทยาลัยฯ แจกวัสดุประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพและ วิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนการฝึกปฏิบัติ วิชาชีพในสถานประกอบการ	4.13	0.73	มาก
6. การประเมินผลเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดและ ประเมินผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545(ปรับปรุง พ.ศ. 2546)	4.25	0.68	มาก
7. การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนตาม ข้อกำหนดร่วมกันเป็นไปอย่างมีคุณภาพ	3.61	0.67	มาก
8. วิทยาลัยฯและสถานประกอบการมีการสรุปการ ประเมินผลร่วมกันเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ของนักเรียน	3.61	0.69	มาก
รวม	3.71	0.48	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การประเมินผลเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ($\bar{X} = 4.25$) วิทยาลัยฯ แจ้งวัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพและวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.13$) วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนร่วมกัน ($\bar{X} = 3.77$) สถานประกอบการประชุมชี้แจง วิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.64$) การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนตามข้อกำหนดร่วมกันเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.61$) และวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการสรุปการประเมินผลร่วมกัน เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ปวช. แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ ปวช.

การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
การเตรียมการ	3.75	0.49	มาก
การสนับสนุนทรัพยากร	3.33	0.64	ปานกลาง
การประสานงานกับสถานประกอบการ	3.57	0.66	มาก
การนิเทศติดตามผล	3.38	0.68	ปานกลาง
การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.59	0.61	มาก
รวม	3.51	0.46	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับ ปวช. มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านการเตรียมการ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.59$) และด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.57$) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X} = 3.38$) และด้านการสนับสนุน ทรัพยากร ($\bar{X} = 3.33$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเตรียมการ จำแนกเป็นรายชื่อ

การเตรียมการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การจัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้กับ นักเรียนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ	4.02	0.59	มาก
2. วิทยาลัยฯ ดำเนินการสำรวจสถานประกอบการให้กับ นักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพเหมาะสมตรงตาม สาขางาน	3.88	0.84	มาก
3. จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานฝึกปฏิบัติ วิชาชีพในสถานประกอบการให้กับนักเรียนครบ ทุกรายวิชา	3.68	0.75	มาก
4. วิทยาลัยฯ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมสถาน ประกอบการเพื่อสำรวจข้อมูลลักษณะงานของสถาน ประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.18	1.11	ปานกลาง
5. การประชุมพิเศษประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสม	3.85	0.86	มาก
6. จำนวนรายวิชาที่กำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพ มีความเหมาะสมกับสถานที่และเวลาในการฝึก	3.76	0.92	มาก
7. เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที่ผ่านมา ฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ	3.72	0.98	มาก
8. สถานประกอบการมีความพร้อมและเหมาะสมในการ รับนักเรียนเข้า ฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.86	1.08	มาก
รวม	3.75	0.49	มาก

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการเตรียมการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการเตรียมการ อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การจัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ($\bar{X} = 4.02$) วิทยาลัยฯ ดำเนินการสำรวจสถานประกอบการให้กับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพเหมาะสมตรงตามสาขางาน ($\bar{X} = 3.88$) สถานประกอบการมีความพร้อมและเหมาะสมในการรับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.86$) การประชุมนิเทศประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.85$) จำนวนรายวิชาที่กำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพ มีความเหมาะสมกับสถานที่และเวลาในการฝึก ($\bar{X} = 3.76$) เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.72$) และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการให้กับนักเรียนครบทุกรายวิชา ($\bar{X} = 3.68$) และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ วิทยาลัยฯ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมสถานประกอบการเพื่อสำรวจข้อมูลลักษณะงานของสถานประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.18$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร จำแนกเป็นรายชื่อ

การสนับสนุนทรัพยากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิทยาลัยฯ ให้ความสำคัญจัดขานพาหนะไปส่ง นักเรียนในวันแรกของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	2.04	1.34	น้อย
2. สถานประกอบการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียน และฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.43	1.20	ปานกลาง
3. สถานประกอบการจัดหา / จัดทำคู่มือ หนังสือ สื่อ เบื้องต้นของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.21	1.04	ปานกลาง
4. สถานประกอบการมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	3.82	0.96	มาก
5. สถานประกอบการมีคู่มือ หนังสือ ให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม	3.00	1.08	ปานกลาง
6. สถานประกอบการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการ ฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวและ เพียงพอ	3.76	1.08	มาก
7. สถานประกอบการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับ การฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม	3.78	0.96	มาก
8. สถานประกอบการจัดสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงให้นักเรียน ระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสม	3.01	1.27	ปานกลาง
รวม	3.33	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการสนับสนุนด้านทรัพยากร อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ สถานประกอบการมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.82$) สถานประกอบการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.78$) และสถานประกอบการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.76$) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ สถานประกอบการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.43$) สถานประกอบการจัดหา/จัดทำคู่มือ หนังสือ สื่อต่างๆที่จำเป็น อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.21$) สถานประกอบการจัดสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงให้นักเรียนระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.01$) และสถานประกอบการมีคู่มือ หนังสือ ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.00$) และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ วิทยาลัยฯ ให้ความสะดวกจัดยานพาหนะไปส่งนักเรียนในวันแรกของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 2.04$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ จำแนกเป็นรายชื่อ

การประสานงานกับสถานประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการแต่ละแห่งมีความเหมาะสม	3.49	1.06	ปานกลาง
2. ปฏิทินกำหนดระยะเวลาฝึกปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ มีความชัดเจนและเหมาะสม	3.73	1.02	มาก
3. วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.55	0.94	มาก
4. สถานประกอบการจัดให้มีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามแผนการฝึกที่จัดทำร่วมกับสถานศึกษา	3.37	0.97	ปานกลาง
5. สถานประกอบการให้ความร่วมมือ สนับสนุนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.88	0.93	มาก
6. สถานประกอบการมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตรงตามรายวิชาที่กำหนด	3.72	1.06	มาก
7. การประชุมสัมมนาช่วยสร้างความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.59	1.00	มาก
8. วิทยาลัยฯ ได้แจ้งการไปนิเทศให้สถานประกอบการและนักเรียนทราบล่วงหน้าเสมอๆ	3.33	1.25	ปานกลาง
รวม	3.57	0.66	มาก

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ มีความคิดเห็นต่อ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ สถานประกอบการให้ความร่วมมือ สนับสนุนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.88$) ปฏิทินกำหนดระยะเวลาฝึกปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆมีความชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.73$) สถานประกอบการมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตรงตามรายวิชาที่กำหนด ($\bar{X} = 3.72$) การประชุมสัมมนาช่วยสร้างความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.59$) วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการได้ร่วมกันกำหนด เป้าหมายและจุดประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.55$) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการแต่ละแห่ง มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.49$) สถานประกอบการจัดให้มีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามแผนการฝึกที่จัดทำร่วมกับสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.37$) และวิทยาลัยฯ ได้แจ้งการไปนิเทศให้สถานประกอบการและนักเรียนทราบล่วงหน้าเสมอๆ ($\bar{X} = 3.33$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการนิเทศติดตามผล จำแนกเป็นรายข้อ

การนิเทศติดตามผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. อาจารย์นิเทศติดตามดูแลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามจุดประสงค์และเนื้อหารายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติ	3.42	1.14	ปานกลาง
2. ครู อาจารย์จากสถานศึกษาไปนิเทศติดตามผลนักเรียนในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ	3.20	1.20	ปานกลาง
3. อาจารย์นิเทศให้คำแนะนำปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.52	1.19	มาก
4. การให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพกระทำได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ	3.43	0.86	ปานกลาง
5. อาจารย์นิเทศให้การแนะนำและอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพแก่นักเรียนขณะทำการนิเทศ	3.39	0.97	ปานกลาง
6. นักเรียนมีโอกาสปริกษาปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ในการนิเทศของอาจารย์นิเทศอย่างเพียงพอ	3.23	1.17	ปานกลาง
7. เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที่จะนำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ	3.56	0.97	มาก
8. อาจารย์นิเทศดูแลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชา	3.34	1.02	ปานกลาง
รวม	3.38	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ ด้านการนิเทศติดตามผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการนิเทศติดตามผล อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับ เวลาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.56$) และอาจารย์นิเทศให้คำแนะนำ ปรึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนข้อ อื่นๆอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัย
เทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำแนกเป็นรายชื่อ

การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิทยาลัยฯ มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดและวิธีการ ประเมินผลให้กับนักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึก ปฏิบัติวิชาชีพ	3.81	0.94	มาก
2. สถานประกอบการประชุมชี้แจงวิธีการประเมินผลให้ นักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.34	1.04	ปานกลาง
3. บุคลากรของวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการได้ร่วม กันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.68	0.81	มาก
4. มีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านวัตถุประสงค์ ตามรายวิชาชีพด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.52	1.02	มาก
5. เกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้มีความเที่ยงตรง และเหมาะสม	3.68	1.13	มาก
การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร	3.63	1.07	มาก
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช			
7. ประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของอาจารย์นิเทศ ความเหมาะสมและเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้	3.59	1.06	มาก
8. วิทยาลัยฯ จัดการประชุมนักเรียนเพื่อสรุปผลภายหลัง เสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม	3.49	1.22	ปานกลาง
รวม	3.59	0.61	มาก

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ในสถานประกอบการ มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ด้านการประเมินผลการ ฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ วิทยาลัยฯ มีการประชุม ชี้แจงรายละเอียดและวิธีการประเมินผลให้กับนักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.81$) บุคลากรของวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการได้ร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผล การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.68$) เกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้มีความเที่ยงตรง และเหมาะสม ($\bar{X} = 3.68$) การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพประเมินตามสภาพความเป็นจริงอย่างมี คุณภาพ ($\bar{X} = 3.63$) การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของอาจารย์พิเศษมีความเหมาะสมและ เที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.59$) และมีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านวัดถุ ประสงค์ตามรายวิชาชีพด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.52$) อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ เรียงตาม ลำดับ ได้แก่ วิทยาลัยฯ จัดการประชุมนักเรียนเพื่อสรุปผลภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้ อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.49$) และสถานประกอบการประชุมชี้แจงวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบ และเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.34$)

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

ตาราง 15 เปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	คณะกรรมการฯ (n = 23)		อาจารย์นิเทศ (n = 36)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การเตรียมการ	3.60	0.44	3.42	0.52	1.39
การสนับสนุนทรัพยากร	3.45	0.38	3.15	0.44	2.64**
การประสานงานกับสถานประกอบการ	3.55	0.30	3.41	0.51	1.38
การนิเทศติดตามผล	3.57	0.39	3.71	1.16	-0.58
การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.77	0.47	3.67	0.51	0.81
รวม	3.59	0.29	3.47	0.45	1.11

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างเพียงด้านเดียว คือ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเห็นว่าการดำเนินงานมากกว่าอาจารย์นิเทศ

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ

ตาราง 16 เปรียบเทียบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ โดยภาพรวมและรายด้าน

การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	บริษัท/ห้างหุ้นส่วน (n=26)		ร้านธุรกิจส่วนตัว (n=43)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การเตรียมการ	3.75	0.60	3.74	0.42	0.05
การสนับสนุนทรัพยากร	3.39	0.53	3.29	0.70	0.64
การประสานงานกับสถานประกอบการ	3.74	0.65	3.47	0.65	1.63
การนิเทศติดตามผล	3.42	0.58	3.36	0.75	0.35
การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	3.74	0.44	3.50	0.69	1.75
รวม	3.59	0.44	3.46	0.47	1.10

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถาน ประกอบการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ของ นักเรียน ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน คือ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ของ นักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน คือ การเตรียมการ การสนับสนุนด้านทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศ ติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติ วิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ

สมมุติฐานการวิจัย

1. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นในการดำเนิน งานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน หลักสูตร ปวช. พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน แตกต่างกัน
2. นักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ที่มี รูปแบบการบริหารงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ใน 5 ด้าน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิค ประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน คือ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับ สถานประกอบการ การนิเทศติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติงาน การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 คน อาจารย์นิเทศ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 36 คนและ นักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ จำนวน 69 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 128 คน ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จำนวน 23 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 36 คนและนักเรียนระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ภาคเรียนที่ 1 / 2547 จำนวน 69 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ครอบคลุมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ แบบสอบถามมีจำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ ฉบับที่ 2 สำหรับ นักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ซึ่งแต่ละฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศ และนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ภาคเรียนที่ 1 / 2547) เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงาน อาจารย์นิเทศ และนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ เพื่อขอให้คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศและนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม ตอบแบบสอบถาม

2. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามฉบับที่ 1 จากคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และอาจารย์นิเทศจำนวน 59 ฉบับและฉบับที่ 2 จากนักเรียนระดับ ปวช. สาขาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 69 ฉบับโดยแจกแบบสอบถามระหว่างวันที่ 24 - 28 มกราคม พ.ศ. 2548 จำนวน 128 ฉบับ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามฉบับที่ 1 กลับคืนมา 59 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ได้รับแบบสอบถามฉบับที่ 2 กลับคืนมา 69 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 รวมได้รับแบบสอบถามกลับคืน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนด้านทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศ ติดตามผลและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ พบว่า

1. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศติดตามผลและด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการ การสนับสนุนด้านทรัพยากร และด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการและด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสนับสนุนทรัพยากรและด้านการนิเทศติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพกับอาจารย์นิเทศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างเพียงด้านเดียว คือ ด้านการสนับสนุนด้านทรัพยากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ มีความเห็นว่าการดำเนินการมากกว่าอาจารย์นิเทศ

4. การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามลักษณะการบริหารงานของสถานประกอบการ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีสาระสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความเห็นว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหาร สถานศึกษาและคณะครู อาจารย์ ให้ความสำคัญและความสำคัญของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ทำให้การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์เป็น ไปตามจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ในการจัดการศึกษาและพัฒนานักเรียน นักศึกษาในสาขาวิชาชีพต่างๆ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ (วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ . 2546 : 5) และได้ดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามคู่มือและขั้นตอนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 5 – 6)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศติดตามผลและด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 การนิเทศติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนในสถานประกอบการ เป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การฝึกปฏิบัติวิชาชีพประสบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และหลักการของหลักสูตร ต้องมีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามดูแลให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ และเพื่อเป็นการประสานความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สมจิตร สุธางกุล (2547 : 14 – 15) ที่แนะนำให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ และการไปนิเทศของอาจารย์นิเทศไม่ควรสร้างความยุ่งยากให้กับสถานประกอบการ อีกทั้งกรมอาชีวศึกษา (2541 : 20 - 21) ได้กำหนดให้ สถานศึกษาต้องจัดระบบการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ เพราะการนิเทศเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ทราบผลการดำเนินงานของฝึกปฏิบัติวิชาชีพ คุณภาพของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อาจารย์นิเทศได้ให้ความสำคัญและความสำคัญของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ทำให้ผลการวิจัยด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ในการจัดการศึกษาและพัฒนานักเรียน นักศึกษาในสาขาวิชาชีพต่างๆ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพ (วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ . 2546 : 5) และได้ดำเนินการ

ทักษะในการประกอบอาชีพ (วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ . 2546 : 5) และได้ดำเนินการงานการประเมินผลฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามคู่มือและขั้นตอนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 5 – 6)

2. นักเรียนระดับ ปวช. มีความเห็นว่า การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนได้รับความสะดวกในด้านต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพจากทางวิทยาลัยฯ

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการ ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ และด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก

2.1 ด้านการเตรียมการ นักเรียน ระดับ ปวช. ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการของวิทยาลัยฯ เนื่องจาก คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ เป็นผู้จัดเตรียมไว้ให้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ แบบประเมิน เอกสารต่างๆ ฯลฯ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักเรียน ระดับ ปวช. มีระดับความคิดเห็นด้านการเตรียมการ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์ (2536 : 188) ที่พบว่า ด้านการเตรียมการของวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม มีปัญหาระดับน้อยเนื่องจาก อาจารย์นิเทศเป็นผู้เตรียมให้ทั้งหมด

2.2 ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางวิทยาลัยฯ ได้จัดเตรียมหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพไว้เรียบร้อยแล้ว นักเรียนก็ได้รับความสะดวกจากวิทยาลัยฯ ในการจัดทำหนังสือ เอกสารต่างๆในการติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์ (2537 : 190) ซึ่งพบว่า ด้านการประสานงานกับสถานประกอบการของวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม มีปัญหาระดับน้อยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับความสะดวกจากสถานศึกษาเป็นอย่างดี

2.3 ด้านการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า นักเรียนได้รับการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพจากอาจารย์นิเทศ ตามคำแนะนำและชี้แจงตามคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ที่ทางวิทยาลัยฯจัดทำให้ ทำให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินล่วงหน้า ทำให้ผลการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอยู่ในระดับมาก

3. คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ มีความเห็นแตกต่างกัน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ในส่วนของสถานศึกษา วิทยาลัยฯเป็นผู้รับผิดชอบและจัดสรรงบประมาณสำหรับสนับสนุนด้านทรัพยากร วัสดุและครุภัณฑ์ต่างๆเพื่อให้การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดตั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆให้ผู้อาจารย์นิเทศ เช่นยานพาหนะในการติดต่อประสานงาน การนิเทศติดตามผลของอาจารย์นิเทศ ตามแผนงานที่คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าคณะ หัวหน้าแผนก หัวหน้างานหลักสูตร หัวหน้างานวัดและประเมินผลและหัวหน้างานระบบทวิภาคีและฝึกงาน กำหนดและวางนโยบายไว้ แต่เนื่องจาก

งบประมาณของวิทยาลัยฯมีจำนวนจำกัด ต้องใช้บริหารงานในด้านต่างๆอีกมาก ทำให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ (สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ, 2546 : 100) ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง ต่ออาจารย์นิเทศและนักเรียน

ในส่วนของสถานประกอบการ ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจน ว่าหน่วยงานจะให้ความร่วมมือและสนับสนุนกับสถานศึกษา และยังไม่เข้าใจนโยบายของการอาชีวศึกษาเพียงพอ จึงไม่เห็นความสำคัญที่จะต้องร่วมมือ (ทัศนาศา สว่างศักดิ์, 2539 : 184) สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทรา แก้วสูง (2542 : 82) ซึ่งพบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาฝึกงานเพียงพอ เป็นผลทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

4. นักเรียนระดับ ปวช. มีความเห็นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรูปแบบการบริหารงานของสถานประกอบการ ผลวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่า สถานประกอบการให้ความร่วมมือกับทางวิทยาลัยฯ สนับสนุนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ จึงทำให้มีการเตรียมการที่มีความพร้อมเป็นองค์ในการรับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ในส่วนของทางวิทยาลัยฯ มีการสำรวจสถานประกอบการ ทั้งบริษัท / ห้างหุ้นส่วน และร้านธุรกิจส่วนตัว ให้มีความเหมาะสมตรงตามสาขางาน ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามสาขางานที่มีคุณภาพเหมือนกัน การจัดทำคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่เพียงพอ การกำหนดระยะเวลาฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่มีความเหมาะสม การปฐมนิเทศชี้แจงเรื่องการฝึกและการประเมินผลให้นักเรียนทราบ โดยเกณฑ์การประเมินผล เกิดจากการประสานงานของวิทยาลัยฯกับสถานประกอบการ เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน นักเรียนจึงมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติเป็นอย่างดี อีกทั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ ให้ความสำคัญแก่สถานประกอบการต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินการฝึกอาชีพ ในลักษณะมุ่งใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาฝีมือแรงงานและสร้างแรงงานใหม่ โดยมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดสิทธิประโยชน์ จากการเข้าร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาแรงงานของตนเองและส่วนรวมของประเทศ (ทัศนาศา สว่างศักดิ์, 2542 : 77)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลของการวิจัยนำไปสู่ข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้มากขึ้น จากงานวิจัยพบว่า ด้านการสนับสนุนทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารควรจัดสรรเพิ่มงบประมาณเพื่อนำไปสนับสนุนต่างๆที่เกี่ยวข้องและ

จำเป็น รวมถึงจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ ตลอดจนการจัดยานพาหนะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ให้เกิดความรวดเร็วและคล่องตัว

2. วิทยาลัยฯควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการ ให้มีความเข้าใจในโครงการฝึกปฏิบัติวิชาชีพที่สถานศึกษาจัดและดำเนินการอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือมากยิ่งขึ้นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

3. จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า คณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์นิเทศ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการสนับสนุนทรัพยากร วิทยาลัยฯควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา ในด้านการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพแก่คณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์นิเทศ อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาในการจัดสรรงบประมาณและการสนับสนุนทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของนักเรียน

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเตรียมการร่วมกัน การร่วมกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ การแลกเปลี่ยนความรู้ของบุคลากรทั้งสองฝ่าย ฯลฯ เพื่อให้เจ้าของสถานประกอบการ มีความเข้าใจโครงการที่สถานศึกษาจัดขึ้นและดำเนินการอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือมากยิ่งขึ้นต่อการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมอาชีวศึกษา. (2545). สรุปผลรายงานการประเมินผลการดำเนินงานอาชีวศึกษา ระบบ
ทวิภาคี ปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย.
- _____. (2541ก). คู่มือการฝึกงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2541ข). คู่มือแนะนำการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
พ.ศ. 2538. กรุงเทพฯ : พรวนการพิมพ์.
- กัญญา กำศิริพินาน. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางอาชีวศึกษา
ระหว่างสถานประกอบการและองค์กรทางการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทรา แก้วสูง. (2542). ความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการศึกษา
ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (เทคโนโลยีเทคนิค
ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
ถ่ายเอกสาร.
- จิต เอียดสังข์. (2535). การศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมในการส่งนักเรียนฝึกงานในสถาน
ประกอบการ. รายงานการวิจัย. พังงา : วิทยาลัยเทคนิคพังงา กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- จำปี อุ้งเงิน. (2541). ปัญหาการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระบบ
ทวิภาคี ในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือตามหลักสูตร 2538. รายงานการวิจัย วิทยาลัย
เทคนิคแพร่ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ฉวีวรรณ สุกรวัชรินทร์. (2535). การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการฝึกงาน
ของนักศึกษาประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (หลักสูตรและการสอน) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ซารี มณีศรี. (2538). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตรการพิมพ์.

ณรงค์ นิตยาพร. (2541, มกราคม). “การพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา,” วารสารวิชาการ.

1(1) : 27 – 28.

ทัศนาศ แสงวงศ์ศักดิ์. (2542). กลยุทธ์ความสำเร็จในการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธงชัย สันติวงษ์. (2535). การวางแผน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์. (2532). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ
กรมอาชีวศึกษา.

ธีรวิทย์ บุญยโสภณ. (2542). การบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม.

กรุงเทพฯ : ศูนย์ผลิตตำราเรียนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.

นันทิยา ชัยนิคม. (2532). การนำเสนอเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในด้านงานนิเทศการศึกษาและงานพัฒนาการเรียน
การสอน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2545). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประหัด พิมพา. (2542). การศึกษาความต้องการการนิเทศการศึกษานอกชน สังกัดคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา).

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

_____. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2538). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พัชรีย์ สว่างทรัพย์. (2538). ความรู้ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ :

หน่วยงานพิเศษ กรมอาชีวศึกษา.

ไพโรพรรณ เกียรติโชติชัย. (2546). การศึกษาบนเส้นทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : เดอะ บุ๊คส์ เลิฟเวอร์.

ไพศาล หวังพานิช. (2536). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- พินิจ แก้วลิ. (2543). การศึกษาความเห็นเกี่ยวกับการฝึกงานภายนอกสถานศึกษาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาสัตวศาสตร์ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินูญานิพนธ์ คอ.ม. (วิทยาศาสตร ครุศาสตร เกษตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- พินิจ สุริยะ. (2539) การศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการส่งนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงออกฝึกงานในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคในเขตการศึกษา 11. ปรินูญานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- พิศิษฐ์ อุศิริกุลพานิชย์. (2537). สภาพและปัญหาการฝึกงานของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2536. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2544). การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- มาลี ทักษะกรวงศ์. (2541). ความคิดเห็นของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เมธี ปิณฑนนท์. (2535). “บทสัมภาษณ์ ดร. เมธี ปิณฑนนท์,” ในเอกสารประชุมสัมมนาเรื่อง ผู้บริหารที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า. หน้า 13 – 14. คณะครุศาสตรอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ระวีวรรณ ชินะตระกูล. (2535). ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รัตนฐา ชุมพาลี. (2542). บทบาทของหัวหน้าแผนกวิชาต่อการนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในคณะวิชาพื้นฐาน วิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). การศึกษาไทยในเวทีโลก. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

- วิจิตร ตีจันทร์. (2537). การบริหารโรงเรียน. สงขลา : เอส ซี วี.
- วิชัย ต้นศิริ. (2530). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการทำงานพื้นฐานอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิเชียร แสนสนิท. (2542). การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภท วิชาพาณิชยกรรม สาขาพาณิชยกรรมในเขตกรุงเทพฯ. ปริญญานิพนธ์ คอ.ม. (การบริหาร อาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์ องค์การทางการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิศุทธิ์.
- วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์. (2546ก). เอกสารประกอบการเรียน. ประจวบฯ : เขาวนัปริษา การพิมพ์.
- _____. (2546ข). แผนการนิเทศ ติดตามผลและประเมินผลการฝึกงานในสถานประกอบการ. ประจวบคีรีขันธ์ : วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์.
- วิระพันธ์ ลิทธิพงศ์. (2543). ปรัชญาอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ บี กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). ศัพท์การบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วิสิทธิ์พัฒนา.
- ศิริอร ชันชัตต์. (2536). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิศุทธิ์.
- สมจิตร สุทธางกูร. (2547). การจัดการอาชีวศึกษาโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- สมมาตร ลุ่มศักดิ์. (2534). การฝึกงานของนักศึกษาประเภทวิชาคหกรรม ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2537 วิทยาลัยอาชีวศึกษากลุ่มภาคเหนือ. ปริญญานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 – 2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รายงานการวิจัยเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟฟิค.

_____. (2535). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539). กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 – 2549) กรุงเทพฯ : สำนักงาน ฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2547). คู่มือการจัดฝึกงานตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2546). หลักการ ทฤษฎีและนโยบายปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ . สำนักงาน ฯ.

สิริกาญจน์ ปรีชาหาญ. (2546). ศึกษาความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคในสถาบันอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1. ปริญญาโท. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุธี สุทธิสมบูรณ์. (2539). หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.

สุธรรม เชนครินทร์. (2544). การบริหารอาชีวศึกษาภาครัฐ. สงขลา : ศูนย์นเทศอาชีวศึกษาภาคใต้.

สุวรรณ ดอนขวา. (2532). การดำเนินงานเกี่ยวกับการฝึกอาชีพนักเรียนในสถานประกอบการของสถานศึกษา กรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : ปริญญาโท. ค.ม. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2538). การศึกษากับงานอาชีพ : ผลกระทบจากการจัดการศึกษาค้นอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

อรทัย จันทรสภาพร. (2535). การศึกษารูปแบบการฝึกงานของนักเรียน ประเภทวิชาคหกรรม โดยความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับสถานประกอบการ. ปริญญาโท. คอ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. อุดลำนนา.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2534). หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อนุสรณ์ ชำนาญศิลป์. (2539). *การสร้างเกณฑ์ประเมินผลการฝึกงานในสถานประกอบการของนักศึกษาสาขาวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิค 4 จังหวัดภาคเหนือ*. ปริญญาโท คอ.ม. (ครุศาสตร์อุตสาหกรรม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อรนุช สิริกุลขจร. (2541). *สภาพและปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาพาณิชยกรรมของกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8. รายงานการค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- อินทรา วัฒนนิมานนท์. (2535). *ความพึงพอใจของผู้ประกอบการในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อคุณสมบัติของลูกจ้างที่สำเร็จอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม*. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- Hardy, Marcelle and Sophie Grossmann. (1995). *Incoherence in the Collaboration*. Pensylvania : Chandler.
- Heath, Marie Peart. (1984,June.). "An Examination of the Curriculum of Early Field Experiences" *Dissertation Abstracts International*. 45(7) : 1742 – A.
- Little, Joyccelin Blyth. (1986). *The Implications of Participative Management for Vocational Education Curriculum Development in Florida*. (Online). Available : wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/8708178. Retrieved September 17, 2004.
- Mason, Ralph E. Potor G. Hains, Loraine T. Furtado. (1981). *Cooperative Occupational Education*. Danville : The Interstate Printer Publisher, Inc.
- Zymelman, Manuel. (1976). *The Economic Evaluation of Vocational Training Programs*. London : The Johnes Hopkins University Prsss.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายพิศณุ ทองเลิศ ศึกษาานิเทศก์ 8
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. นายทวีพันธุ์ คล้ายเพชร ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน
อ. บางสะพาน จ. ประจวบคีรีขันธ์
สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1
4. นายสุรพล คนตรีสวัสดิ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคระจวบคีรีขันธ์
อ. เมือง จ. ประจวบคีรีขันธ์
สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1
5. นายสินชัย เก่งนำชัยตระกูล อาจารย์ 2 ระดับ 7
วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เฉพาะเพื่อเก็บข้อมูลทางการศึกษา สำหรับนักศึกษาปริญญาโท สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามชุดนี้เพื่อต้องการทราบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ มี 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อันจะเป็นผลให้การจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการของนักเรียน มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพและอาจารย์นิเทศ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. การเตรียมการ
2. การสนับสนุนทรัพยากร
3. การประสานงานกับสถานประกอบการ
4. การนิเทศติดตามผล
5. การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

นางจงรักษ์ วารินศิริรักษ์

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับ
สภาพความเป็นจริงของท่าน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- () คณะกรรมการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
- () อาจารย์นิเทศ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็น ให้ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมาก
3	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การเตรียมการ</u>					
1	วิทยาลัยฯ จัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ					
2	วิทยาลัยฯ สำรวจความต้องการของสถานประกอบการที่รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
3	จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการให้กับนักเรียนครบทุกรายวิชา					
4	วิทยาลัยฯ พิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการที่มีความพร้อมและเหมาะสม					
5	วิทยาลัยฯ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมสถานประกอบการเพื่อสำรวจข้อมูลลักษณะงานของสถานประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
6	การดำเนินการประสานกับสถานประกอบการที่ต้องการรับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตามปฏิทินปฏิบัติงาน					
7	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ มีการประชุมร่วมกันเพื่อวางหลักการในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเพียงพอ					
8	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการ ร่วมกันในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรรายวิชาชีพที่จะนำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การสนับสนุนทรัพยากร</u>					
9	สถานประกอบการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
10	สถานประกอบการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสม					
11	สถานประกอบการมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
12	สถานประกอบการมีคู่มือ หนังสือ ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม					
13	สถานประกอบการให้ความร่วมมือ สนับสนุนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
14	วิทยาลัยฯ จัดสำนักงานสำหรับงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้ครู อาจารย์ติดต่อประสานงานได้อย่างสะดวก					
15	วิทยาลัยฯ จัดยานพาหนะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัว					
16	วิทยาลัยฯ มีการจัดทำ หนังสือ สื่อต่างๆ ที่จำเป็นต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเพียงพอ					
	<u>การประสานงานกับสถานประกอบการ</u>					
17	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วมมือกันจัดทำแผนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
18	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วมกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพแต่ละแห่งมีความเหมาะสม					
19	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการติดต่อ สื่อสารต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ					
20	วิทยาลัยฯ จัดครู อาจารย์รับผิดชอบการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					
21	วิทยาลัยฯ มีการประสานงานกับสถานประกอบการในเรื่องของการนิเทศและการประเมินผลอย่างเหมาะสม					

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
22	วิทยาลัยฯและสถานประกอบการมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆไว้อย่างชัดเจน					
23	วิทยาลัยฯและสถานประกอบการร่วมกำหนดจุดประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพร่วมกันอย่างเหมาะสม					
24	สถานประกอบการจัดเตรียมครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่ให้การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ <u>การนิเทศติดตามผล</u>					
25	การติดตามผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามปฏิทินและตารางนิเทศมีความเหมาะสมและคล่องตัว					
26	ครู อาจารย์จากวิทยาลัยฯ ไปนิเทศติดตามผลการฝึกของนักเรียนในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ					
27	อาจารย์นิเทศให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
28	เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ					
29	การฝึกปฏิบัติวิชาชีพเป็นไปตามเนื้อหาและจุดประสงค์รายวิชาที่กำหนด					
30	สถานประกอบการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการนิเทศของครู อาจารย์จากสถานศึกษา					
31	วิทยาลัยฯ ให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ					
32	อาจารย์นิเทศได้แนะนำและอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้แก่ นักเรียนขณะทำการนิเทศเสมอๆ <u>การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ</u>					
33	สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการประชุมร่วมกันเกี่ยวกับระเบียบและวิธีการประเมินผล					
34	บุคลากรของวิทยาลัยฯ และสถานประกอบการร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
35	สถานประกอบการประชุมชี้แจงวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
36	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการมีการประเมินผล การฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนร่วมกัน					
37	วิทยาลัยฯ แจ้งวัตถุประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพและวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ					
38	การประเมินผลเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545(ปรับปรุง พ.ศ. 2546)					
39	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียนตามข้อกำหนดร่วมกันเป็นไปอย่างมีคุณภาพ					
40	วิทยาลัยฯและสถานประกอบการมีการสรุปการประเมินผลร่วมกันเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของนักเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

- 1.การเตรียมการ.....
.....
.....
.....
.....
.....
2. การสนับสนุนทรัพยากร.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. การประสานงานกับสถานประกอบการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การนิเทศประเมินผล.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. การประเมินผลการปฏิบัติวิชาชีพ.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เฉพาะเพื่อเก็บข้อมูลทางการศึกษา สำหรับนักศึกษาปริญญาโท สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วัตถุประสงค์ของแบบสอบถามชุดนี้เพื่อต้องการทราบ การดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ มี 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมการ การสนับสนุนทรัพยากร การประสานงานกับสถานประกอบการ การนิเทศติดตามผล และการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ อันจะเป็นผลให้การจัดการฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถาม สำหรับนักเรียนสาขาช่างอุตสาหกรรมระดับ ปวช. ที่ออกฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ ภาคเรียนที่ 1 / 2547 จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพของ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. การเตรียมการ
2. การสนับสนุนทรัพยากร
3. การประสานงานกับสถานประกอบการ
4. การนิเทศติดตามผล
5. การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

นางจงรักษ์ วารินศิริรักษ์
นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับ
สภาพความเป็นจริงของท่าน

1. สาขางาน

- () งานยานยนต์
- () งานเครื่องมือกล
- () งานติดตั้งไฟฟ้า
- () งานอิเล็กทรอนิกส์

2. รูปแบบของสถานประกอบการที่นักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

- () บริษัท / ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- () ร้านธุรกิจส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นให้ตรงกับความเป็นจริงและความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับมาก
3	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	การเตรียมการ					
1	การจัดทำเอกสารและคู่มือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ					
2	วิทยาลัยฯ ดำเนินการสำรวจสถานประกอบการให้กับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติวิชาชีพเหมาะสมตรงตามสาขางาน					
3	จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการให้กับนักเรียนครบทุกรายวิชา					
4	วิทยาลัยฯ อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชมสถานประกอบการเพื่อสำรวจข้อมูลลักษณะงานของสถานประกอบการก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
5	การประชุมพิเศษประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสม					
6	จำนวนรายวิชาที่กำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสมกับสถานที่และเวลาในการฝึก					
7	เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ					
8	สถานประกอบการมีความพร้อมและเหมาะสมในการรับนักเรียนเข้า ฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>การสนับสนุนทรัพยากร</u>					
9	วิทยาลัยฯ ให้ความสะดวกจัดยานพาหนะไปส่งนักเรียนในวันแรกของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
10	สถานประกอบการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
11	สถานประกอบการจัดหา / จัดทำคู่มือ หนังสือ สื่อต่างๆที่จำเป็น อย่างเพียงพอ					
12	สถานประกอบการมีพื้นที่ในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
13	สถานประกอบการมีคู่มือ หนังสือ ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม					
14	สถานประกอบการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวและเพียงพอ					
15	สถานประกอบการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม					
16	สถานประกอบการจัดสวัสดิการ เบี้ยเลี้ยงให้นักเรียนระหว่างการฝึกปฏิบัติวิชาชีพอย่างเหมาะสม					
	<u>การประสานงานกับสถานประกอบการ</u>					
17	การกำหนดรายวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการแต่ละแห่งมีความเหมาะสม					
18	ปฏิทินกำหนดระยะเวลาฝึกปฏิบัติงานในเรื่องต่างๆ มีความชัดเจนและเหมาะสม					
19	วิทยาลัยฯ และสถานประกอบการได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
20	สถานประกอบการจัดให้มีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามแผนการฝึกที่จัดทำร่วมกับสถานศึกษา					
21	สถานประกอบการให้ความร่วมมือ สนับสนุนการเรียนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
22	สถานประกอบการมีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตรงตามรายวิชาที่กำหนด					

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
23	การประชุมสัมมนาช่วยสร้างความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
24	วิทยาลัยฯ ได้แจ้งการไปนิเทศให้สถานประกอบการและนักเรียนทราบล่วงหน้าเสมอๆ					
	<u>การนิเทศติดตามผล</u>					
25	อาจารย์นิเทศติดตามดูแลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาที่นำไปฝึกปฏิบัติ					
26	ครู อาจารย์จากสถานศึกษาไปนิเทศติดตามผลนักเรียนในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ					
27	อาจารย์นิเทศให้คำแนะนำปรึกษาและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
28	การให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพกระทำได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ					
29	อาจารย์นิเทศให้การแนะนำและอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติวิชาชีพแก่นักเรียนขณะทำการนิเทศ					
30	นักเรียนมีโอกาสปริมาณปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ในการนิเทศของอาจารย์นิเทศอย่างเพียงพอ					
31	เนื้อหาตามหลักสูตร มีความเหมาะสมกับเวลาที้นำไปฝึกปฏิบัติวิชาชีพในสถานประกอบการ					
32	อาจารย์นิเทศดูแลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นไปตามเนื้อหาวิชา					
	<u>การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ</u>					
33	วิทยาลัยฯ มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดและวิธีการประเมินผลให้กับนักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
34	สถานประกอบการประชุมชี้แจงวิธีการประเมินผลให้นักเรียนทราบและเข้าใจก่อนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					
35	บุคลากรของวิทยาลัยฯและสถานประกอบการได้ร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ					

ข้อ	การดำเนินการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
36	มีการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านวัตถุประสงค์ตามรายวิชาชีพด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
37	เกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้มีความเที่ยงตรง และเหมาะสม					
38	การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติวิชาชีพประเมินตามสภาพความเป็นจริงอย่างมีคุณภาพ					
39	การประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพของอาจารย์นิเทศมีความเหมาะสมและเที่ยงตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้					
40	วิทยาลัยฯ จัดการประชุมนักเรียนเพื่อสรุปผลภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพ

1. การเตรียมการ.....

.....

.....

.....

.....

2. การสนับสนุนทรัพยากร.....

.....

.....

.....

.....

3. การประสานงานกับสถานประกอบการ.....

.....

.....

.....

.....

4. การนิเทศประเมินผล.....

.....

.....

.....

.....

5. การประเมินผลการปฏิบัติวิชาชีพ.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/๕๖๔

วันที่ ๔ มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะคณบดีศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระ สุกากิจ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการศึกษการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แบบสอบถาม ให้ นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ค ๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจงรักษ์ วารินศิริรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ทวีพันธ์ คล้ายเพชร ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพ บางสะพาน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ให้ นายจงรักษ์ วารินศิริรักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-6528020

ที่ ศธ 0519.12/๔๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สุรพล คนตรีสวัสดิ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แบบสอบถาม ให้ นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-6528020

ที่ ศธ 0519.12/๔๖ /

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายพิศณุ ทองเลิศ ศึกษานิเทศก์ 8 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ให้ นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-6528020

ที่ ศธ 0519.12/ค.ว.ค.

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สินชัย เก่งนำชัยตระกูล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการศึกษการดำเนินงานฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ของวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ให้ นายจรงค์ วารินศิริรักษ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-6528020

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายจรงักษ์ วารินศิริรักษ์
วันเดือนปีเกิด	23 มกราคม พ.ศ. 2498
สถานที่เกิด	ตำบลท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 33 / 9 ถนนคอนเหียง ตำบลประจวบฯ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2516	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี
พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาช่างกลโลหะ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ
พ.ศ. 2521	ปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วศ.บ.) สาขาอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
พ.ศ. 2548	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ